

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

Відділення заочного та дистанційного навчання

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Спеціальність 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

«Страхування фінансових ризиків»

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Студентка групи
Ф-20.32

Іваненко Олександра Андріївна

(підпис)

Науковий керівник

к.е.н., доцент Артем'єва І.О.

(підпис)

Робота допущена до захисту

д.е.н., професор Бондарук Т.Г.

(підпис)

Київ 2022

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
ВІДДІЛЕННЯ ЗАОЧНОГО ТА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

Освітній ступінь – *магістр*

Галузь знань - *07 «Управління та адміністрування»*

Спеціальність – *072 «Фінанси, банківська справа та страхування»*

Освітньо-професійна програма – *«Фінанси, банківська справа та страхування»*

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
д.е.н., проф. Т.Г. Бондарук

«05» квітня 2021 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра
Іваненко Олександрі Андріївні

1. Тема роботи: «Страхування фінансових ризиків»
затверджена наказом по Академії від «5» квітня 2021 р. № 92/1
2. Термін здачі студентом закінченої роботи 15 грудня 2021 р.
3. Вихідні дані роботи: інформаційна база дослідження заснована на законодавчих і нормативних актах України, матеріалах періодичних видань, науково-практичних конференцій і семінарів, монографій, українських економічних сайтів, представлених в Інтернеті, працях вітчизняних і зарубіжних вчених з питань дослідження страхування фінансових ризиків.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які належить зробити):
 - 1) теоретичні засади страхування фінансових ризиків;
 - 2) аналіз страхування фінансових ризиків НАСК «ОРАНТА»;
 - 3) напрямки удосконалення страхування фінансових ризиків НАСК «ОРАНТА»;
5. Перелік графічного матеріалу: схеми, діаграми, таблиці.
6. Дата видачі завдання 5 квітня 2021 р.

Керівник

Завдання прийняв до виконання

(підпис)

(підпис)

Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Відмітка про виконання
1.	Затвердження теми і наукового керівника кваліфікаційної роботи магістра на засіданні кафедри	05.04.2021	Виконано
2.	Опрацювання першоджерел по темі роботи	11.05.2021	Виконано
3.	Розробка плану роботи, методики та інструментарію досліджень	25.05.2021	Виконано
4.	Проведення економічних досліджень та їх аналіз	12.06.2021	Виконано
5.	Написання вступу до роботи	14.06.2021	Виконано
6.	Написання першого розділу роботи	26.06.2021	Виконано
7.	Написання другого розділу роботи	10.09.2021	Виконано
8.	Написання третього розділу роботи	11.10.2021	Виконано
9.	Написання висновків та пропозицій, оформлення роботи	25.10.2021	Виконано
10.	Подача першого варіанту роботи на кафедру	01.11.2021	Виконано
11.	Доопрацювання роботи згідно з зауваженнями керівника	15.11.2021	Виконано
12.	Попередній захист роботи	06.12.2021	Виконано

Студентка _____ Іваненко О. А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Артем'єва І. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ	6
1.1. Сутність та джерела виникнення фінансових ризиків	6
1.2. Види фінансових ризиків	14
1.3. Теоретичні засади страхування фінансових ризиків.....	21
Висновки до розділу 1	29
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ НАСК «ОРАНТА».....	31
2.1. Загальна організаційно-фінансова характеристика НАСК «Оранта» ...	31
2.2. Дослідження системи страхування фінансових ризиків страхової компанії	41
2.3. Виявлення основних проблем системи страхування фінансових ризиків НАСК «Оранта»	50
Висновки до розділу 2	58
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ НАСК «ОРАНТА»	60
3.1. Використання зарубіжного досвіду страхування фінансових ризиків..	60
3.2. Шляхи підвищення ефективності страхування фінансових ризиків	70
Висновки до розділу 3	76
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
ДОДАТКИ.....	90

ВСТУП

Актуальність дослідження. Надійний спосіб захисту майнових інтересів підприємства на сучасному етапі – це страхування його фінансових ризиків. Це затребувані програми страхових компаній, що дозволяють покривати непередбачені витрати від зриву контрактів, порушення умов договорів із контрагентами, різних нещасних випадків та стихійних лих, що спричинили збитки для підприємства.

Страхування фінансових ризиків підприємства – це програми, за яких потрібний ретельний розрахунок можливості настання страхового випадку. При страхуванні ризиків підприємство захищає фінансовий інтерес від можливих збитків, щоб у не отримати чистий збиток в процесі господарської діяльності. Страховики розробляють пропозиції для компаній з урахуванням ситуації на ринку та інших факторів при оцінці можливих ризиків. Завдання страховика – правильно оцінити можливість настання страхового випадку, адже від рівня фінансового ризику залежить вартість страхування.

В сучасних умовах господарювання вітчизняні підприємства відчують негативний вплив різних факторів – зростання інфляції, знецінення національної валюти, зменшення купівельної спроможності споживачів, погіршення умов доставки продукції тощо. Тому рівень підприємницького ризику зростає, що збільшує ймовірність отримання збитку підприємством. Тому страхування фінансових ризиків – це інструмент для підприємств, який дає їм змогу застрахуватись від отримання збитків у процесі господарської діяльності.

Наукова розробленість проблеми. Питання страхування фінансових ризиків стали предметом дослідження таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як Алієв Б.Х., Близнюк О.П., Іванюта О.М., Вдовин М.Л., Данилюк Л.Г., Лелик Л.І., Березяк І.М., Мельник О.М., Гаманкова О.О., Домбровська С.О., Єгоров П.В., Лактіонова О.А. [17], Клапків Л.М., Клапків Ю.М., Свірський В.С., Кузьмінець Т.Г., Перегняк Ю.А., Ляхович Л.А. та ін. Дослідники розкрити теоретичні засади виникнення фінансових ризиків на підприємстві,

запропонували їх класифікацію, а також розробили наукові підходи до формування та удосконалення системи аналізу та оцінки рівня таких ризиків. У практичних дослідженнях розкрито особливості страхування фінансових ризиків страховими компаніями, основні страхові послуги зі страхування фінансових ризиків, а також розроблено напрями удосконалення діяльності страховиків щодо страхування фінансових ризиків. Проте в сучасних умовах, коли вітчизняні підприємства відчують зростання ймовірності настання фінансових ризиків, необхідним є пошук та розроблення нових напрямів удосконалення діяльності страховиків щодо страхування фінансових ризиків.

Мета дослідження полягає у розробленні напрямів розвитку такого сегменту страхового ринку України, як страхування фінансових ризиків.

Завданнями дослідження є наступні:

- розглянути сутність та джерела виникнення фінансових ризиків;
- навести види фінансових ризиків;
- розкрити теоретичні засади страхування фінансових ризиків;
- надати загальну організаційно-фінансову характеристику НАСК «Оранта»;
- провести дослідження системи страхування фінансових ризиків страхової компанії;
- здійснити виявлення основних проблем системи страхування фінансових ризиків НАСК «Оранта»;
- дослідити можливості використання українськими страховиками зарубіжного досвіду страхування фінансових ризиків;
- навести шляхи підвищення ефективності страхування фінансових ризиків.

Об’єкт дослідження – принципи й особливості страхування фінансових ризиків.

Предмет дослідження – страхування фінансових ризиків у НАСК «Оранта».

Методи дослідження:

– методи теоретичного пізнання, за допомогою яких були розкриті особливості та сутність страхування фінансових ризиків (аналіз наукових підходів до трактування сутності фінансових ризиків, порівняння наукових підходів до визначення особливостей страхування фінансових ризиків, абстрагування – виокремлення найбільш значущих принципів страхування фінансових ризиків, моделювання – використання моделей управління фінансовими ризиками), діалектичний та абстрактно-логічний (для узагальнення й формулювання висновків);

– методи економічного аналізу (аналіз показників діяльності НАСК «Оранта», виокремлення основних проблем у страхуванні фінансових ризиків), методи статистичного аналізу (порівняння, групування, визначення відхилень та динаміки).

Практичне значення дослідження полягає в розробці й обґрунтування напрямів удосконалення страхування фінансових ризиків НАСК «Оранта».

Інформаційна база дослідження представлена матеріалами навчальних посібників й підручників, наукових статей, Інтернет-джерел, а також даними статистичної звітності НАСК «Оранта».

Структура дослідження представлена вступом, трьома основними розділами, висновками, списком використаних джерел з 81 найменування. Матеріали дослідження викладено на 102 аркушах, з яких основний текст – на 84 аркушах, представлено в 4 таблицях та на 15 рисунках. Кількість додатків – 6.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

1.1. Сутність та джерела виникнення фінансових ризиків

Діяльність підприємств, особливо в умовах спаду економіки й економічних криз, схильна до значної кількості різних видів ризиків, і це обумовлює необхідність своєчасного аналізу, оцінки й розроблення напрямків щодо їх зниження. Діяльність в умовах жорсткої конкуренції й зниження попиту практично в усіх сферах діяльності підприємств актуалізує питання оцінки фінансових ризиків. Лише адаптовані до сучасних економічних умов й зовнішніх чинників підприємства матимуть змогу продовжити стабільне функціонування на ринку, а також отримують можливість подальшого розвитку.

В той же час актуальним залишається питання, яке стосується методів й способів аналізу фінансових ризиків, а також способів управління ними. У зв'язку із цим необхідно комплексно й обґрунтовано підійти до оцінки та вибору методик аналізу фінансових ризиків, визначити можливість їх застосування сучасними підприємствами в залежності від галузі, у якій вони здійснюють господарську діяльність. Лише у тому випадку, якщо обраний підхід щодо оцінки фінансових ризиків буде ефективним, можна буде вживати заходів, які дійсно сприяють зниженню рівня фінансових ризиків на підприємстві [34, с. 678].

Зазначимо, що найбільш значущу роль у портфелі підприємницьких ризиків відіграють фінансові ризики. Для підприємців важливою є оцінка фінансових ризиків на етапі стратегічного планування. Ігнорування цих дій приводить до несподіваних й негативних наслідків для господарської діяльності підприємства – у окремому випадку, а на макроекономічному рівні – до економічного застою і кризи в країні. Важливо відзначити, що за останні роки посилюється значення інновацій у економіці, тим самим роль фінансових ризиків

підвищується через те, що будь-які інновації, як правило, мають довгостроковий характер.

Розвиток науки про управління фінансовими ризиками – відносно нове явище саме для нашої країни у зв'язку із економічною моделлю, сформованою у минулому столітті, проте вже зараз існує безліч досліджень, що стосуються питань аналізу, управління й методів зниження фінансових ризиків. В сучасних умовах діяльність українських підприємств практично усіх сфер діяльності схильна до різноманітних видів ризику. У першу чергу, це обумовлено тим, що безпосередньо українська економіка, а саме – її модель, сформувалась під впливом великої кількості невизначених факторів, що збільшують можливість появи ризикових ситуацій. В загальному сенсі під ризиком пропонуємо розуміти можливість виникнення несприятливої ситуації для підприємств в процесі здійснення виробничої та фінансової діяльності.

Далі визначимо місце фінансових ризиків у загальній системі підприємницьких ризиків (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Місце фінансових ризиків у загальній системі підприємницьких ризиків

Побудовано автором за даними [45]

Найбільш схильними до різних видів ризиків на сьогоднішній день підприємств, що є залежними у тій або іншій сфері від зовнішніх ринків. Це

обумовлене, у першу чергу, нестабільним курсом національної валюти. Проте відзначимо, що у сучасних умовах найбільший підприємницький ризик – фінансовий, оскільки складні економічні умови негативно впливають на діяльність вітчизняних підприємств. Отже, необхідно дослідити сутність фінансових ризиків.

Для усіх підприємств характерні два основні ризики – це операційний й фінансовий ризики. Ці два види ризиків знаходяться у тісному взаємозв'язку один із одним. Поняття фінансового ризику у широкому сенсі слова можна розкрити як можливість виникнення несприятливих наслідків у формі втрати доходу й капіталу у ситуації невизначеності в процесі здійснення господарської діяльності. У вузькому сенсі слова фінансовим ризиком є ймовірність настання несприятливої події у процесі здійснення конкретної одиничної фінансової операції в умовах здійснення господарської діяльності.

Відносно до конкретного суб'єкта господарювання, на нашу думку, фінансові ризики можна розглядати із трьох різних підходів:

- фактор, який негативно впливає на діяльність підприємств;
- фактор, який сприяє адаптації підприємств під нові умови господарювання;
- фактор, який позитивно впливає на діяльність підприємств.

Загалом, більш поширеним є саме перший підхід, тобто підхід з позиції негативного впливу фінансового ризику на діяльність підприємств [45, с. 220]. Проте на практиці зустрічаються і інші підходи до впливу фінансових ризиків на діяльність підприємств. Для того, аби зрозуміти їх сутність й визначити рівень та напрямок впливу, необхідно проаналізувати сутність поняття «фінансовий ризик» (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Основні підходи до визначення поняття «фінансовий ризик підприємства»

Автор	Визначення
В.В. Клименко, Л.М. Акімова, Л.М. Докієнко [29]	«неотримання того фінансового результату, на якого очікують учасники фінансового ринку»
І.А. Бланк [6]	«результат вибору менеджерами або власниками підприємства альтернативного фінансового рішення, спрямованого на досягнення бажаного цільового результату фінансової діяльності»
О.В. Орлик [45]	«ризик суб'єкта господарювання, які пов'язані з ймовірністю втрат будь-яких грошових сум або їх недоотриманням»
С.О. Домбровська [21]	«ризик підприємства, яке залучило фінансові ресурси і виявляється неспроможним вчасно або повністю погасити зобов'язання, строк сплати яких настав, у результаті чого воно може стати банкрутом. При зниженні ризику підприємство може отримати додатковий прибуток»
Т.В Ніщик [44]	«усвідомлена можливість небезпеки виникнення непередбачених втрат очікуваного прибутку, майна, грошей через випадкові зміни умов економічної діяльності, несприятливі обставини»
Т.Г. Кузьмінець, Ю.А. Перегняк [34]	«ймовірність виникнення збитків, втрат або недоотримання прибутку порівняно з прогнозним варіантом»

Отже, розглянувши основні підходи до визначення поняття «фінансовий ризик», ми зробили наступні висновки:

– основною частиною аналізованих авторів при характеристиці поняття «фінансовий ризик» дотримується підхід щодо його визначення як імовірності виникнення несприятливих фінансових наслідків, втрат, витрат й збитків;

– більш раціональний підхід до визначення поняття «фінансовий ризик», на наш погляд, демонструє Домбровська С.О., стверджуючи, що фінансовий ризик – це як ймовірність втрат, так і ймовірність отримання додаткової величини прибутку.

Означений підхід, на наш погляд, є більш раціональним, адже, ризикуючи, підприємство може зіткнутись як із несприятливою ситуацією для свого бізнесу, так й одержати додаткову вигоду. Припустимо, підприємство прийняло рішення інвестувати у будівництво офісного центру певний обсяг коштів. У цьому випадку у підприємства виникають фінансові ризики: інвестиційні, кредитні й

інші. Однак їх виникнення не означатиме, що вони призведуть лише до несприятливої ситуації, до збитку.

Фінансовий ризик може й повинен (за планами підприємства) призвести до доходів, до розвитку, до рентабельності. Останніми роками ступінь впливу фінансових ризиків на фінансові показники підприємств збільшується, і причиною цього є швидка мінливість кон'юнктури фінансового ринку, поява нових форм фінансових відносин та інші фактори.

Залежить рівень цих фінансових ризиків від значної кількості факторів, до яких віднесемо:

- рівень цін;
- державна система регулювання й ліцензування діяльності;
- загальноекономічний стан в країні;
- фінансові можливості самого підприємства та його положення на ринку.

На нашу думку, перелік причин виникнення фінансових ризиків повинен бути доповнений. Основними причинами виникнення фінансових ризиків визначено наступні (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Основні причини виникнення фінансових ризиків

Побудовано автором за даними [44]

Відзначимо, що поняття «фінансових ризиків» як результату альтернативних фінансових рішень запропоноване Бланком І.А. Як можна

помітити, Бланком І.А. ризик не відноситься ні до факторів виникнення несприятливої фінансової ситуації, ні до факторів отримання прибутку. Автор лише відокремлено закріплює поняття в якості «альтернативного рішення», фактично переводить наслідки цих рішень на самих керівників, менеджерів, виконавців, інших осіб, що беруть участь у реалізації прийнятих рішень.

Основні характеристики категорії «фінансовий ризик», які запропоновано Пожар Є.П. [52], наведемо далі (рис. 1.3).

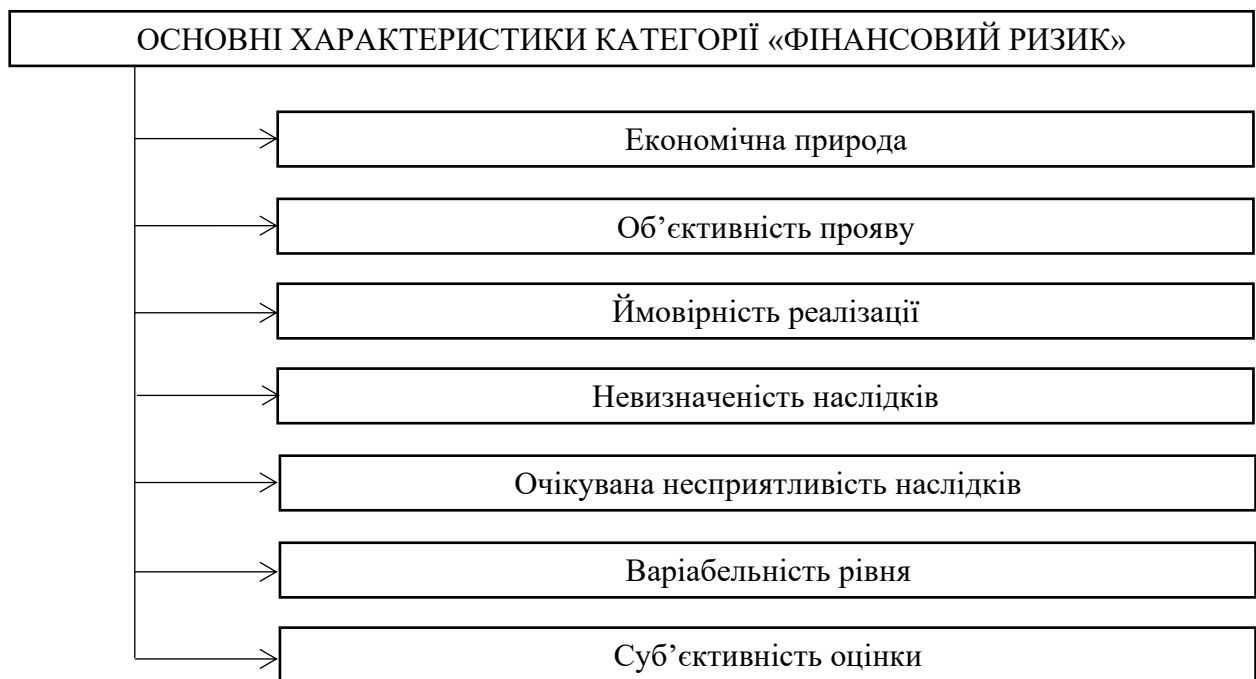

Рис. 1.3. Основні характеристики поняття «фінансовий ризик»

Побудовано автором за даними [52]

Вважаємо, що наведений перелік варто доповнити й представити наступним чином:

1) об'єктивність прояву ризиків – фінансові ризики притаманні будь-якій фінансовій операції. Це виходить від залежності прибутку від ризику, отже, якщо ризик відсутній – відсутній і прибуток. Отже, ліквідація усіх ризиків можлива лише за відмови від операції, що веде до отримання можливого доходу;

2) економічна природа ризиків – середовище виникнення фінансового ризику – це відносини підприємств із фінансовими інститутами у процесі його господарської діяльності (із банками, інвестиційними фондами, страховими компаніями, біржами тощо);

3) будь-який фінансовий ризик має власну вимірювальну одиницю – ймовірність досягнення мети. Відзначимо, що ключова відмінність ймовірності від невизначеності полягає у тім, що невизначеність ризику неможливо виміряти, а ймовірність настання ризику розраховується як кількісна оцінка настання ризику;

4) суб'єктивність оцінки ризику полягає у персональній оцінці ймовірності настання ризику підприємцем та залежить від його професійних якостей (досвід, ініціатива і т.д.). Отже, володіючи об'єктивним характером, фінансові ризики носять також й суб'єктивний характер;

5) дії в умовах вибору – підприємець приймає ризикове рішення лише у ситуації невизначеності чи маючи вибір, отже, ця характеристика – одна із найбільш важливих поряд із невизначеністю. Фінансовий ризик проявляє себе у цій характеристиці і у момент прийняття менеджером рішення, і у момент наступної реалізації обраного ним рішення;

6) цілеспрямовані дії – підприємець іде на ризик, навіть на незначний, саме заради досягнення певної мети. Як правило, у аспекті фінансового ризику ця мета – одержання отримання доходу, а ризик, відповідно – це неотримання чи недоотримання запланованого доходу у результаті фінансових операцій [11, с. 46];

7) альтернативність – ця характеристика передбачає необхідність вибору підприємцем як мінімум із двох варіантів – ризикувати чи відмовитися від ризику. На практиці альтернатив в підприємця більше, аніж дві, і залежать ці альтернативи від конкретних умов ризику. Отже, де немає альтернативи, поняття «фінансовий ризик» є відсутнім;

8) невизначеність наслідків – така характеристика фінансового ризику проявляє себе у тім, що підприємець заздалегідь не знає результатів обраного

фінансового рішення, а конкретно – величини доходу у результаті проведеної фінансової операції й суми відхилення від запланованої мети. При цьому, залежно від виду й рівня ризику, розмір відхилення від планованого доходу може бути як незначне, так і дуже велике;

9) очікувана несприятливість наслідків при прийнятті менеджерами рішень – наслідки для діяльності підприємства можуть бути як позитивними, так і негативними. При цьому у аспекті фінансового ризику прийнято говорити про можливі збитки у грошовій сумі (втрата прибутку, доходу чи усієї суми інвестицій в ризикову справу), ніж про майбутні можливі доходи;

10) динамічність рівня – ключовий сенс такої характеристики полягає у впливі тимчасових чинників на рівень фінансового ризику: із плином часу рівень фінансового ризику або зростає, або зменшується через ряд причин (як внутрішніх, так й зовнішніх, що не залежать від підприємства). Окрім цього, на рівень ризику впливає динамічність об'єктивних й суб'єктивних факторів [34, с. 679].

Наведені вище сутнісні характеристики фінансових ризиків дали змогу сформулювати авторське визначення поняття «фінансовий ризик», під яким ми розуміємо ймовірність настання несприятливих наслідків у вигляді зменшення капіталу чи майбутніх доходів підприємств у складних умовах прийняття одного із альтернативних варіантів рішення у процесі здійснення підприємницької діяльності. Така характеристика передбачає односторонність судження цього справедливого феномену.

Метою управління фінансовим ризиком є зведення до мінімуму втрат, пов'язаних із цим ризиком. Втрати можна оцінити у грошовому вираженні. Також оцінюються кроки з їх запобігання. Фінансовий менеджер зобов'язаний збалансувати ці дві оцінки й планувати, як краще укласти угоду із позиції мінімізації ризику.

Отже, у результаті проведених досліджень ми визначили, що такий підхід до фінансових ризиків, як до чинника, який сприяє адаптації підприємства під нові умови господарювання, в наукових досліджуваних не розглядається прямо.

Вважаємо це упущенням, адже підприємство, розуміючи, що знаходиться у ситуації підвищеного фінансового ризику, з метою його зниження змушене адаптуватись під певні умови. Тому ми виділили саме стимулюючу функцію фінансових ризиків.

1.2. Види фінансових ризиків

На сьогоднішні підприємства функціонують й розвиваються в умовах, які є яскраво вираженими наслідками глобалізації. Згідно із картою ризиків підприємств, що представлена на рис. 1.4, діяльність підприємств супроводжують численні ризики, узагальнені у 2 великі групи: фінансові й нефінансові.

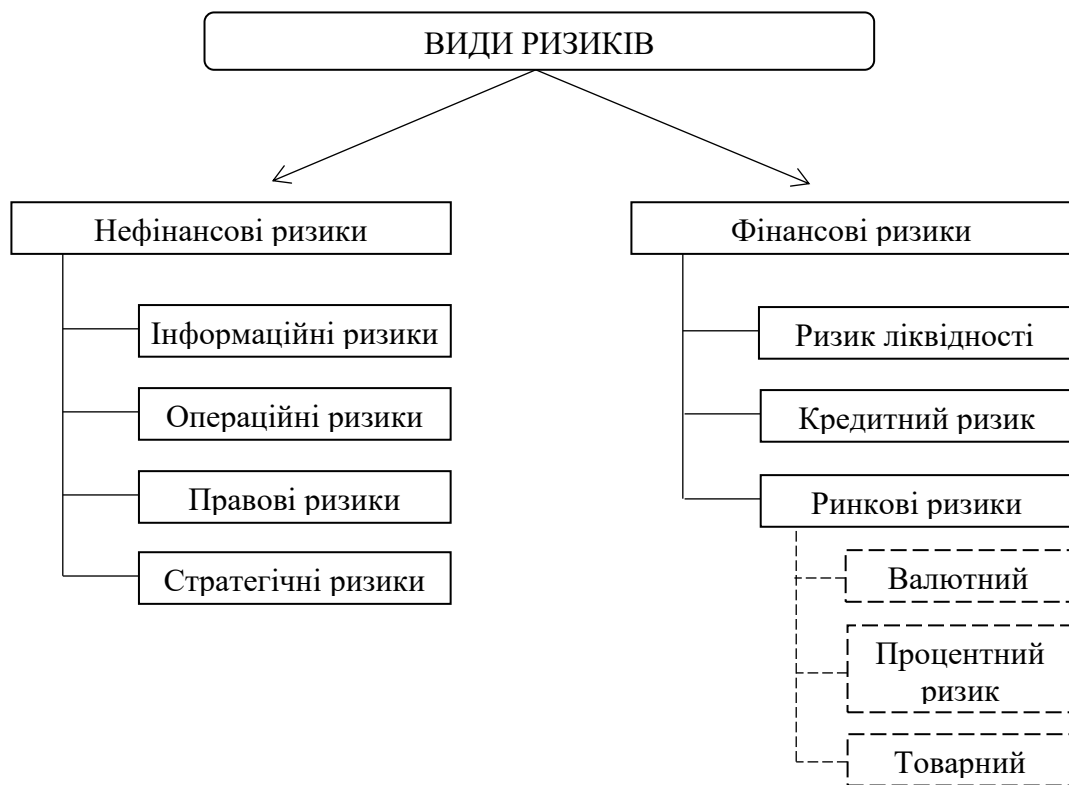

Рис. 1.4. Види корпоративних ризиків

Побудовано автором за даними [16]

До останніх відносяться інформаційні, операційні, правові й стратегічні ризики. Серед фінансових ризиків виділяється ринковий, кредитний ризик й

ризик ліквідності. В свою чергу, ринковий ризик підприємства включає в себе валютний, процентний (ризик зміни відсотків підприємства по кредитах) й ціновий чи товарний ризики (ризик зміни цін на продукцію підприємства). Тому підприємства із метою зниження ризику погіршення фінансового становища й одержання можливості планування майбутніх грошових потоків повинні розробляти методики й стратегію управління корпоративним фінансовим ризиком [34, с. 679].

Наразі існує достатня кількість різних класифікацій фінансових ризиків залежно від ознак їх класифікації. Розглянемо класифікацію, якої дотримуються певні вчені, за основною ознакою класифікації фінансових ризиків, який є основним параметром їх диференціації, - за видами. Так, І.А. Бланком фінансові ризики класифікуються за 10-ма видами (рис. 1.5).

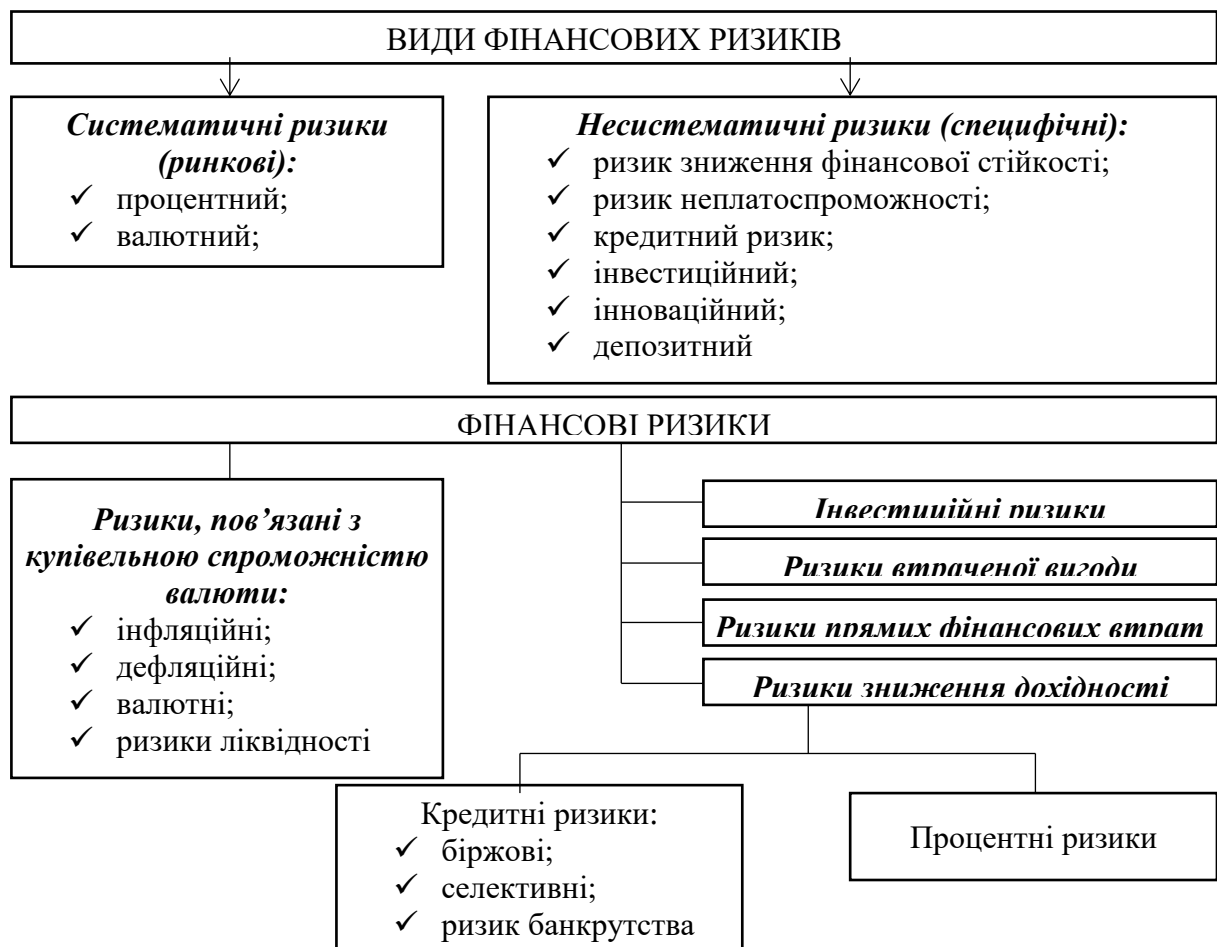

Рис. 1.5. Класифікація фінансових ризиків (І.А. Бланк)

Побудовано автором за даними [6]

При цьому вченим вказуються джерела виникнення фінансових ризиків, робиться їх поділ спочатку на ринкові й специфічні.

Дослідниками Гожим О., Кобилінським І., Лугінець Д. [16] до фінансових ризиків відносяться наступні види ризиків: кредитні, валютні, інфляційні, інвестиційні.

Дослідником Клименко В. В. [29] до складу фінансових ризиків включено такі ризики:

- валютні;
- інвестиційні;
- ризики законодавчих змін.

Дослідниками Вдовиним М.Л., Данилюком Л.Г., Леликим Л.І., Березяком І.М., Мельник О.М. [11] фінансові ризики розділяються на наступні

- інвестиційні;
- пов'язані із купівельною спроможністю, які, у свою чергу, поділяються на наступні:

- ✓ інфляційний й дефляційний;
- ✓ ризик ліквідності;
- ✓ валютний;
- ✓ кредитний (ризик банкрутства, біржовий, селективний ризики);
- ✓ ризик упущеної вигоди;
- ✓ процентний;
- ✓ ризик прямих фінансових втрат.

Відзначимо, що процеси транснаціоналізації бізнесу й глобалізації сприяють виникненню нових форм фінансових ризиків та їх різних взаємозв'язків. Посилення комп'ютеризації й автоматизації виробничо-господарської діяльності підприємств призводить до зростання ймовірності втрат, які виникають через збої у комп'ютерних системах та у роботі обчислювальної техніки.

Далі наведено характеристику основних видів фінансових ризиків підприємства:

1. Процентні ризики, що пов'язані із ймовірністю втрати коштів на рахунках у банках, кредитних установах, інвестиційних інститутах через збільшення процентних ставок залучених кредитів й позик. Причиною зміни процентних ставок при цьому є постійно мінлива кон'юнктура фінансового ринку під впливом державного регулювання, зростання чи зниження пропозиції вільних грошових ресурсів й інших факторів.

Негативні фінансові наслідки такого виду ризику проявляються у емісійній діяльності підприємства і при емісії акцій, і при емісії облігацій, у його дивідендній політиці, у короткострокових фінансових вкладеннях й у деяких інших фінансових операціях підприємства.

2. Валютні ризики обумовлюють втрати при зміні курсу валют у бік зростання. Такий ризик властивий підприємствам, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність: імпортують сировину й матеріали і експортують готову продукцію. Цей вид фінансового ризику проявляється у недоотриманні запланованих доходів через зміну обмінного курсу іноземної валюти, яка використовується в процесі здійснення зовнішньоекономічних операціях підприємств, впливаючи на очікувані грошові потоки від таких операцій [45, с. 221].

Отже, імпортуючи сировину й матеріали, підприємство може зазнати збитків, якщо обмінний курс підвищиться по відношенню до національної валюти. В разі зниження цього курсу підприємство може зазнати збитків від експортних угод у ЗЕД.

3. Інфляційні ризики становлять загрозу знецінення реальної вартості капіталу (у вигляді фінансових активів підприємства), а також очікуваних доходів від здійснення фінансових операцій в умовах зростання темпів інфляції у країні. Цьому виду ризику завжди приділяється велика увага через те, що у сучасних умовах рівень інфляції змінюється щодня, тим самим надаючи йому постійний характер.

4. Депозитні ризики – це можливість непогашення за депозитними вкладками й сертифікатами. Переважно вони пов’язані із невдалим вибором комерційного банку для здійснення депозитних вкладів.

5. Ризики ліквідності й неплатоспроможності виражаються у загрозі зменшення доходу при реалізації активів, оцінка вартості яких змінилась у бік зменшення. Цей вид фінансового ризику генерується зниженням рівня ліквідності оборотних активів, який породжує розбалансованість позитивного й негативного грошових потоків підприємства у часі. За своїми фінансовими наслідками такий вид ризику також відноситься до переліку найбільш небезпечних ризиків підприємницької діяльності.

6. Інноваційні ризики пов’язані із можливістю втрат у процесі впровадження й використання нових фінансових технологій та інструментів на підприємствах.

7. Інвестиційні ризики характеризуються можливістю виникнення фінансових втрат при здійсненні інвестиційної діяльності підприємства. Відповідно до видів цієї діяльності, розподіляються і види інвестиційного ризику:

- ризики реального інвестування;
- ризики фінансового інвестування [38, с. 218].

Усі види фінансових ризиків, які пов’язані зі здійсненням інвестиційної діяльності, відносяться до так званих «складних ризиків», та розподіляються на окремі підвиди, що пов’язані із можливою втратою капіталу підприємства, і тому вони також включаються до групи найбільш небезпечних фінансових ризиків для підприємства.

8. Податкові ризики пов’язані із ймовірністю введення нових видів податків й зборів на здійснення окремих аспектів господарської діяльності, можливістю зростання рівня ставок діючих податків й зборів, зміною термінів та умов здійснення окремих податкових платежів, а також із ймовірністю відміни діючих податкових пільг в сфері господарської діяльності підприємств. Цей вид

фінансових ризиків здійснює істотний вплив на результати господарської діяльності підприємств через їх непередбачуваність.

9. Цінові ризики – це можливість понесення підприємством збитків через зменшення цінних індексів активів підприємств.

10. Кредитні ризики становлять загрозу несплати відсотків за кредитами. Також цей ризик має місце в фінансовій діяльності підприємства при наданні товарного кредиту покупцям, форма прояву якого – ризик неплатежів чи несвоєчасного розрахунку за відпущену підприємством у кредит готову продукцію, а також ризик перевищення розрахункового бюджету з інкасування боргу [54, с. 602].

Отже, задля аналізу, виявлення й управління ризиками підприємства формують систему управління фінансовими ризиками. Тому наведемо основні етапи управління фінансовими ризиками на підприємстві:

1. Вимірювання рівнів ризику згідно із стратегією розвитку.
2. Удосконалення процесу обґрунтування, розробки й прийняття рішень з реагування на виникаючі ризики.
3. Зменшення кількості непередбачених подій й збитків в господарській діяльності підприємства.
4. Визначення й управління усією системою ризиків в діяльності підприємства.
5. Використання сприятливих можливостей.
6. Раціональне використання капіталу.

Задля зниження ризикових подій у фінансовій сфері необхідним є ефективне управління, що досягається за рахунок детальної оцінки ризику. Згідно з цим твердженням, повинні бути визначені і реалізовані наступні напрями й методи аналізу ризикових подій фінансової сфери, серед яких виокремимо наступні:

1. Аналіз можливостей виникнення, при якому фінансовий ризик є ймовірністю виникнення несприятливого результату, втрати чи збитку в діяльності підприємства.

2. Аналіз потенційних втрат за різними сценаріями розвитку ситуації. У цьому випадку фінансовий ризик є абсолютним виміром шкоди від одержаного негативного результату.

3. Комбінований підхід, за якого оцінювання фінансових можливостей відбувається шляхом виявлення ймовірності отримання збитків. Використання комбінованого підходу у практичній реалізації надає можливості оцінки не лише ймовірності виникнення ризику, але й наслідків від завданих збитків для фінансово-господарської діяльності підприємств, які визначені у грошовій формі [25, с. 4].

Далі наведемо типовий алгоритм аналізу фінансових ризиків, який складається із наступних етапів:

1. Аналіз усіх майбутніх фінансових ризиків та вивчення важливих для компаній ризиків, що впливатимуть на фінансово-господарську діяльність підприємства.

2. Дослідження та оцінка підходів щодо розрахунку того чи іншого фінансового ризику, які дозволять кількісно чи якісно визначити потенційні загрози для підприємства.

3. Прогнозування зміни розмірів втрати або ж ймовірностей втрати за різноманітними сценаріями розвитку підприємства, реалізація рішень задля зниження негативних наслідків для його діяльності [78, с. 12].

Аби знизити ризики, їх потрібно оцінити чи виміряти. Задля зниження фінансових ризиків підприємства повинні здійснювати управлінські дії кардинального характеру, які дадуть змогу запобігти збиткам. Фінансова служба повинна вірно застосовувати декілька кардинальних засобів управління ризиком задля ефективного впливу на різні види діяльності роботи підприємств.

Таким чином, основне завдання менеджменту у сфері управління фінансовими ризиками (ризик-менеджменту) полягає у переведенні невизначеності у ризик, вірна оцінка ризику, ефективне управління й застосування методів щодо здійснення ризикових фінансових операцій на підприємстві з метою уникнення банкрутства. Ризиковими подіями, які

відбуваються у фінансовій сфері компаній будь-якої сфери діяльності, варто управляти за допомогою використання ефективних технологій, підходів та методів, постійного їх оновлення у складних мінливих умовах невизначеності ринкового середовища.

1.3. Теоретичні засади страхування фінансових ризиків

Страхування є необхідним елементом виробничих відносин, адже пов'язано з відшкодуванням матеріальних витрат в процесах суспільного виробництва; воно є найбільш важливою умовою безперервного відтворювального процесу [77, с. 53].

Ризиковим характером, обумовленим в першу чергу протиріччями між людиною та природними силами, породжуються специфічні відносини між людьми щодо попередження, подолання та локалізації нищівних наслідків формажорних обставин та стихійних лих, а також щодо повного чи часткового відшкодування збитків, завданих настанням цих подій. Такими суб'єктивними відносинами виражаються реальні та найбільш нагальні потреби людства у підтримці необхідного життєвого рівня. Такі відносини відрізняються певною специфікою, а також в сукупності вони становлять економічну категорію «страховий захист суспільного виробництва».

Послуги зі страхування поширюються на страховому ринку, який є особливою сферою грошових відносин. На ньому об'єктом купівлі-продажу є специфічна послуга, тобто послуга зі страхового захисту, і на цьому ринку формуються пропозиція та попит на страхові послуги.

Основні ознаки, які характеризують специфіку цієї економічної категорії, наведені на рис. 1.6.

Найчастіше в управлінській практиці застосовуються лише ті методи управління фінансовими ризиками, якими володіє конкретний підприємець без аналізу їх результативності та ефективності, а також без оцінки впливу на забезпечення фінансовими ресурсами підприємства. Невизначеність

позначається на фінансовому стані підприємств, на їх фінансових результатах, на динаміці і структурі грошових потоків. Нагальною потребою стає формування ефективного фінансово-економічного механізму управління фінансовими ризиками підприємства, функціонування якого призведе до оптимізації фінансових ресурсів підприємства.

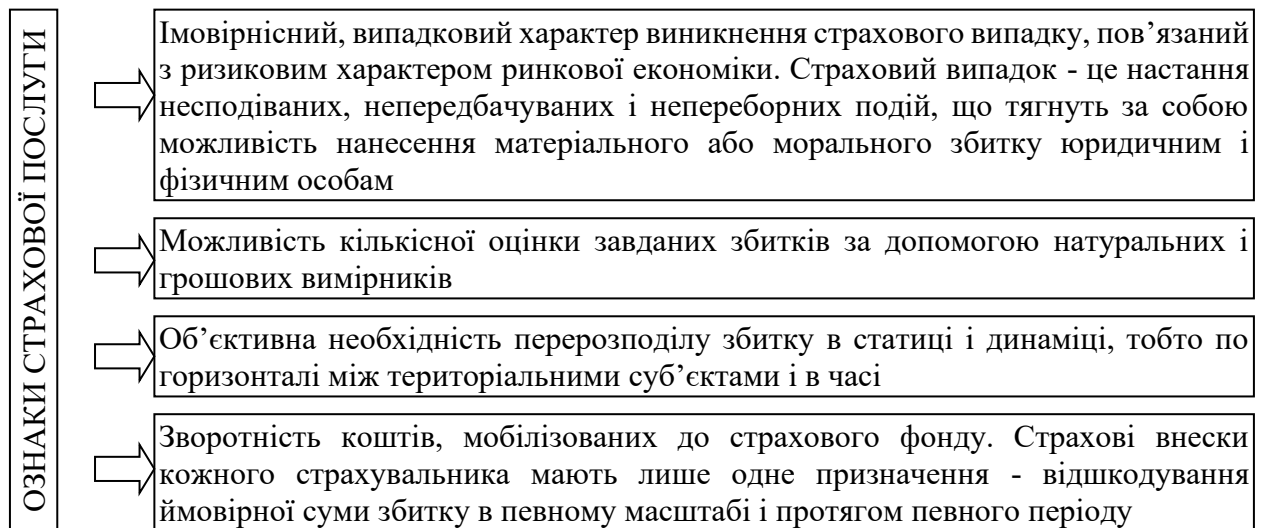

Рис. 1.6. Ознаки страхової послуги

Побудовано автором за даними [60]

Фінансові ризики, з якими стикається більшість вітчизняних підприємств, входять до складу підприємницьких ризиків і пов'язані з загрозою втрати частини ліквідних активів компанії. Специфіка такого роду ризиків обумовлена втратою фінансових коштів і недоотриманням вигоди або доходів. Незважаючи на те, що природа фінансових ризиків найчастіше спекулятивна і спрямована на отримання додаткового прибутку, в українській системі страхування розроблений спеціальний вид захисту, що дозволяє забезпечити збереження майнових інтересів, фінансових вкладень власників компаній.

Одним з інструментів забезпечення збереження вкладень в ліквідні активи є страхування фінансових ризиків, що передбачає захист від ризику неотримання доходу, виникнення додаткових витрат внаслідок порушення термінів інвестиційного проекту. Як правило, таке страхування вимагає значних витрат в частині проведення експертизи страховиком або його представником, що може

істотно позначитися в кінцевому підсумку на прибутковості фінансових інструментів і привабливості даного виду страхування.

На сучасному етапі виникає необхідність наукового обґрунтування ролі страхового захисту суб'єктів господарювання в їх економічній стабілізації, визначення стратегії і механізмів раціонального формування, розподілу страхових та інших резервних фондів як визначальної передумови попередження і відшкодування збитків, викликаних ризиковими обставинами [24].

Наразі в зв'язку з розвитком кредитування, ринку цінних паперів, банківської сфери, а також реального сектору ринку страхування фінансових ризиків отримало свій новий розвиток, і попит на цей вид страхування істотно зріс. Однак його розвиток в нових економічних реаліях породив безліч питань, пов'язаних з його співвідношенням з іншими видами страхування, зокрема – зі страхуванням підприємницького ризику, що є одним з основних питань, що розглядаються в нашому дослідженні.

Страхування фінансових ризиків – це процедури, за допомогою яких страхові компанії захищають майнові інтереси страхувальника при настанні певних випадків, що становлять загрозу для таких інтересів. Головний інструмент захисту – це грошові кошти зі спеціального фонду, який формується при зборі страховою компанією спеціальних премій (або внесків) зі своїх клієнтів.

Підприємству, яке страхується від фінансових ризиків, гарантується певний захист від усіх потенційних загроз, причому як систематичних, так і форс-мажорних. Обсяг, в якому можуть бути відшкодовані збитки, не обмежений. Він визначається оціночною вартістю об'єкта страхування, розмірами суми страховки і страхового внеску, що сплачується. Можна умовно виділити такі послуги, як страхування фінансових ризиків, за кількома ключовими ознаками.

Основний фактор, за яким можна розрізняти форми страхування, - це добровільність або обов'язковість процедури. Тому таких форм лише дві:

1. Обов'язкове страхування.

Мається на увазі, що обов'язковою ця процедура є і для страховика, і для страхувальника. Об'єктом захисту у випадку з підприємствами виступають основні активи. Саме такий захист в першу чергу потрібно розуміти як страхування фінансового ризику, оскільки втрата активів, які нічим не будуть захищені, істотно порушує стабільність роботи підприємства. Таким чином, мета обов'язкового страхування – мінімізувати втрату фінансової стійкості в тих випадках, коли підприємство з певної причини втрачає частину капіталу.

2. Добровільне страхування.

Мається на увазі, що сторони укладають угоду за взаємною згодою і заради взаємної вигоди. Страхувальник може використовувати добровільні страхові договори, щоб уникнути відомі йому найбільш небезпечні ризики діяльності підприємств [18, с. 287].

При цьому існують різні об'єкти страхування. Об'єкт страхування – це те, що розглядається в умовах договору як ключовий елемент і впливає на прийняття рішення про настання страхового випадку. У поняття «об'єкт» можуть входити:

1. Майно.

Як відомо з практики, саме майнове страхування найбільш поширене. Під майном розуміються всі матеріальні та нематеріальні активи. Тут схема співпраці сторін гранично проста: страхувальник своєчасно сплачує внески, а страхова компанія сплачує компенсацію відповідно до договору при настанні страхових випадків. Зацікавленими особами можуть виступати як представники самого підприємства, так і пов'язані з ним партнери і контрагенти, чий інтерес має відношення до використовуваної нерухомості, обладнання та іншого майна.

2. Відповідальність.

Мова йде про відповідальність підприємства перед клієнтами, партнерами та іншими особами, чий інтерес можуть постраждати в разі тих чи інших дій страхувальника (або навпаки – при відсутності тих чи інших дій з його боку). Страхування відповідальності захищає підприємство від збитків, які можуть

наступити в зв'язку з настанням такої відповідальності (вона і виступає страховим випадком).

3. Персонал.

Сюди можна віднести страхування життя і здоров'я співробітників підприємства. Укладаються такі страхові угоди зазвичай добровільно, згідно з колективним договором і персональним трудовими договорами, і є ознакою турботи підприємства про своїх співробітників [48, с. 920].

Крім усього іншого, страхування фінансових ризиків може здійснюватись:

- в повному обсязі (захищає страхувальника від негативних наслідків страхового випадку в повній мірі);
- в обмеженому обсязі. Тут мова йде про обмеження або щодо граничної суми, або за умовами настання страхового випадку.

У процесі страхування ризиків може використовуватися одна з наступних систем:

1. Дійсна вартість.

Застосовується при страхуванні майна і дозволяє визначити страхову суму як повну суму понесеного фінансового збитку (відповідно до оціночної вартості майна).

2. Пропорційна відповідальність.

Така система забезпечує захист за окремими видами ризиків. Під час укладання угоди вираховується страховий коефіцієнт виплат, який залежить від відношення страхової суми до розміру оціночної вартості об'єкта страхування.

Системами страхування фінансових ризиків є:

1. Система першого ризику.

Тут використовується так званий «перший ризик», тобто збиток, який буде понесений підприємством при страховому випадку, але визначається заздалегідь, при укладенні договору. Навіть якщо фактичний збиток буде більше суми застрахованого «першого ризику», відшкодована буде лише зазначена сума.

2. Безумовна франшиза.

Під франшизою розуміється мінімальна частина збитку, яка не компенсується страховою компанією. Безумовність означає, що в будь-якому випадку страхова сума виплачується лише за вирахуванням франшизи.

3. Умовна франшиза.

В цьому випадку не виплачується компенсація, якщо збиток не перевищив розмірів франшизи. Якщо ж збиток більше розміру франшизи, то компенсація виплачується в повному обсязі. Така система виключає виплати незначних сум при незначних страхових випадках [24].

Загальна картина вітчизняної правової дійсності в цій області дозволяє виділити наступні види страхування фінансових ризиків, які найбільше використовуються українськими компаніями:

1. Майнове страхування.

Основу в цьому випадку становить договір обов'язкового страхування, можливості якого можуть бути значно розширені за рахунок добровільних рішень. До добровільного страхування можна віднести захист інтелектуальної власності, а також страхування всіх активів (а не лише, наприклад, основного капіталу). Можна також вдаватися до експертизи для оцінки ринкової вартості майна та укласти страховий договір з декількома компаніями для підвищення надійності захисту. Варто також врахувати фактор інфляції, особливо при довгострокових договорах.

2. Страхування розрахунків (кредитного ризику).

Об'єкт страхування – це несплата або невчасна сплата клієнтом або партнером страхувальника певної грошової суми. Таким страхуванням може займатися саме підприємство при укладанні договорів.

3. Страхування депозитного ризику.

Об'єкт страхування – неповернення або неповне повернення грошових сум, що зберігаються на депозитних рахунках банків, з якими працює підприємство. Зазвичай страховий випадок – це ліквідація банку в зв'язку з банкрутством.

4. Страхування інвестицій.

В цьому випадку сукупність факторів, які впливають на настання страхового випадку, дуже варіативна. Адже це взагалі всі фактори, через які інвестиційна діяльність може стати збитковою. Наприклад, це несвоєчасне завершення інвестованого проекту або його зрив.

5. Страхування непрямого ризику.

Якщо страховик зацікавлений у всебічному співробітництві зі страхувальником, то він може застрахувати також розрахунковий прибуток, лізингові платежі, не одержану з тих чи інших причин виручку і так далі.

6. Страхування гарантій.

Мова йде про страхування фінансових гарантій, які повинні бути умовою використання позикового капіталу в кредитній чи іншій формі. Як правило, страховий випадок – це прострочення або несплата відсотків по користуванню позикових капіталом [47, с. 921].

Звичайно, є й інші види страхування, але вони набагато більш специфічні. Перераховані на сьогоднішній день використовуються найчастіше.

Страхування фінансових ризиків українських підприємств – порівняно новий продукт на вітчизняному страховому ринку. Тому, вдаючись до послуг страховиків, підприємства повинні чітко визначити той обсяг фінансових ризиків, які необхідно мінімізувати. Склад таких ризиків визначається рядом умов, головними з яких є:

1. Ризики.

Українська законодавча база не обмежує впровадження страхових продуктів від різного виду фінансових ризиків. Тим не менш, не від усіх ризиків страхувальник здатний себе убезпечити. Це обмеження обумовлено невизначеністю настання страхового випадку за окремими фінансовими ризиками в умовах підвищеної нестабільності економічної ситуації.

Отже, підприємство, яке вирішило скористатися страхуванням фінансових ризиків як одним з методів ризик-менеджменту, має ретельно проаналізувати доступні на ринку страхові продукти і визначити власні можливості їх покриття.

2. Страховий інтерес.

Маючи справу з певним переліком фінансових ризиків, господарюючий суб'єкт самостійно виявляє фактори, з якими він може впоратися за рахунок внутрішніх ресурсів, і фактори, збиток від яких перевищує поточні фінансові можливості підприємства. Виходячи з цього, в рамках захисту від фінансових ризиків в системі страхування виділяють повний і частковий страховий інтерес страхувальника.

Повний інтерес відображає необхідність покриття всіх фінансових ризиків, які незмінно виникають в ході господарської діяльності. Частковий страховий інтерес визначає потребу в страховому захисті страхувальника лише в певній частці фінансових втрат, понесених при настанні страхового випадку [28, с. 84]. Така форма покриття ризиків передбачає наявність у підприємства внутрішньої ресурсної бази, що дозволяє ефективно і з найменшими витратами мінімізувати можливі втрати.

3. Брак власних коштів з метою поповнення втрат.

Ця умова – одна з істотних в процесі формування страхового інтересу підприємства. Катастрофічні фінансові ризики, безумовно, в першу чергу потребують страхового захисту з огляду на значущість і незворотність їх наслідків. Склад таких ризиків різний в залежності від галузевої приналежності, розмірів компанії, характеру виробничих відносин, тому однозначно визначити рекомендації щодо страхування конкретних фінансових ризиків не представляється можливим. Внаслідок цього, кожне підприємство самостійно і, виходячи з практичного досвіду, формує той обсяг ризиків, з якими стикається в ході фінансово-господарської діяльності, і виявляє співвідношення їх покриття власними коштами і ресурсами страховиків.

4. Непрогнозованість і нерегульованість ризику.

Відсутність достатньої інформаційної та ресурсної бази, а також практичного досвіду не дозволяють діагностувати ймовірність настання страхової події і розрахувати можливі збитки. Навіть в разі інформованості підприємства про наявність певного фінансового ризику, фінансовий менеджер

не обмежений в можливостях ефективного управління ним і прийняття відповідних рішень щодо нейтралізації цих ризиків [19, с. 287].

Підводячи підсумок, зазначимо, що страхування фінансових ризиків з практичної точки зору є не лише інструментом захисту можливих втрат від інвестиційних проектів і вкладень, що не принесли прибутку, а й способом підвищення ефективності функціонування вітчизняних підприємств в умовах невизначеної макроекономічної ситуації, кризи неплатежів і зростання інвестицій в ризикові активи.

Таким чином, з метою зменшення негативного впливу настання фінансових ризиків на прибуток та ефективність діяльності підприємства використовується такий інструмент управління фінансовими ризиками, як їх страхування. В сучасних умовах господарювання послуги зі страхування фінансових ризиків користуються усе більшим попитом серед вітчизняних компаній.

Висновки до розділу 1

За результатами проведеного дослідження зроблено висновок, що поняття фінансового ризику у широкому сенсі слова означає можливість виникнення несприятливих наслідків у вигляді втрати доходу й капіталу в ситуації невизначеності у ході господарської діяльності. В останні роки ступінь впливу фінансових ризиків на фінансові показники підприємств збільшується, і причиною цього є швидка мінливість кон'юнктури фінансового ринку, поява нових форм фінансових відносин та інші фактори. На нашу думку, фінансовий ризик є ймовірністю настання несприятливих наслідків у формі зменшення капіталу чи майбутніх доходів підприємств в умовах прийняття одного із альтернативних варіантів рішення у процесі здійснення підприємницької діяльності підприємств.

Зазначено, що основні фінансові ризики – інфляційний ризик й дефляційний; валютний; ризик ліквідності; кредитний ризик (ризик банкрутства,

біржовий та селективний ризики); ризик упущеної вигоди; процентний ризик та ризик прямих фінансових втрат. З метою зниження ризикових подій у фінансовій сфері необхідним є ефективне управління, що досягається за рахунок детальної оцінки ризиків. Задля того, аби знизити ризики, їх потрібно оцінити чи виміряти. Для зниження фінансових ризиків необхідне здійснення управлінських дій кардинального характеру, що допомагають запобігти збиткам.

На нашу думку, одним із інструментів забезпечення збереження вкладень у ліквідні активи є страхування фінансових ризиків, яке передбачає захист від ризиків неотримання доходу, виникнення додаткових витрат унаслідок порушення термінів інвестиційного проекту. Страхування фінансових ризиків є процедурою, за допомогою якої страхові компанії захищають майнові інтереси страхувальників у разі настання певних випадків, які становлять загрозу для їх інтересів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ НАСК «ОРАНТА»

2.1. Загальна організаційно-фінансова характеристика НАСК «Оранта»

НАСК «Оранта» - правонаступниця Укрдержстраху (окрім зобов'язань за договорами довгострокового характеру), заснованого у 1921 р. У 1993 р. Укрдержстрах було перетворено на ВАТ НАСК «Оранта». Основними випадками, які страхуються компанією, є:

1. Автострахування:

- КАСКО;
- електронна автоцивілка;
- зелена картка.

2. Страхування здоров'я внаслідок настання нещасного випадку.

3. Страхування туристичних поїздок.

4. Страхування майна.

5. Страхування для юридичних осіб:

- страхування підприємницьких ризиків;
- медичне страхування для працівників підприємства;
- страхування фінансових ризиків та ін.

Останній вид страхування, який є предметом дослідження, надається клієнтам на умовах індивідуального обслуговування, тому на офіційному сайті компаній майже відсутня інформація про види страхування фінансових ризиків та вартість.

Далі проаналізуємо ефективність господарської діяльності страхової компанії за допомогою дослідження темпів зміни доходів та чистого прибутку (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Динаміка фінансових результатів НАСК «Оранта» у 2018-2020 рр., тис.
грн.**

Показники	Роки			Абсолютні відхилення (ланцюгові)		Темпи приросту (ланцюгові), %	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
1	2	3	4	5	6	7	8
Чисті зароблені страхові премії	671940	806401	875340	134461	68939	20,0	8,5
Премії підписані, валова сума	776791	913873	958164	137082	44291	17,6	4,8
Премії, передані у перестраховування	47127	67470	51719	20343	-15751	43,2	-23,3
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	56726	44355	28658	-12371	-15697	-21,8	-35,4
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	-998	4353	-2447	5351	-6800	-536,2	-156,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	95875	118350	129837	22475	11487	23,4	9,7
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	249104	303441	333152	54337	29711	21,8	9,8
Валовий прибуток	326961	384610	412351	57649	27741	17,6	7,2
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	0	1	1	1	0	100,0	0,0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	-18069	7642	-52323	25711	-59965	142,3	-784,7
Зміна інших страхових резервів, валова сума	-61473	22750	-54311	84223	-77061	137,0	-338,7
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	43404	-15108	1988	-58512	17096	-134,8	-113,2
Інші операційні доходи	52022	89775	90771	37753	996	72,6	1,1
Адміністративні витрати	120804	125384	110015	4580	-15369	3,8	-12,3
Витрати на збут	212253	246025	256384	33772	10359	15,9	4,2
Інші операційні витрати	62269	66904	57943	4635	-8961	7,4	-13,4

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Фінансовий результат від операційної діяльності	-34412	43715	25458	78127	-18257	227,0	-41,8
Дохід від участі в капіталі	1	3	0	2	-3	200,0	-100,0
Інші фінансові доходи	23743	37498	40151	13755	2653	57,9	7,1
Інші доходи	3816	1929	13301	-1887	11372	-49,4	589,5
Інші витрати	3765	54290	7043	50525	-47247	1342,0	-87,0
Фінансовий результат до оподаткування	-10888	28855	71867	39743	43012	365,0	149,1
Податок на прибуток	-21106	28614	26026	49720	-2588	235,6	-9,0
Чистий фінансовий результат	-31994	241	45841	32235	45600	100,8	18921,2

Розраховано за даними Додатків А-Ж

З таблиці 2.1 бачимо, що у 2018 р. діяльність НАСК «Оранта» була збитковою, що обумовлено наступними чинниками:

- зростання величини підписаних премій на 27,3% порівняно із 2017 р.;
- зростання чистих понесених збитків за страховими виплатами на 38,1% порівняно із 2017 р.;
- зростання адміністративних витрат на 24,6% порівняно із 2017 р., витрат на збут – на 37,9% та інших операційних витрат – на 28,2%.

При цьому собівартість наданих послуг у 2018 р. зменшилась (рис. 2.1), що підтверджує висновок про неефективне управління компанією щодо витрат на здійснення страхової діяльності. В результаті цього збиток компанії у 2018 р. зріс на 595,4% порівняно із 2017 р.

Проте позитивним є відновлення прибутковості діяльності страхової компанії у 2019-2020 рр., отже, можна стверджувати, що зросла ефективність управління діяльністю компанії на ринку страхових послуг України.

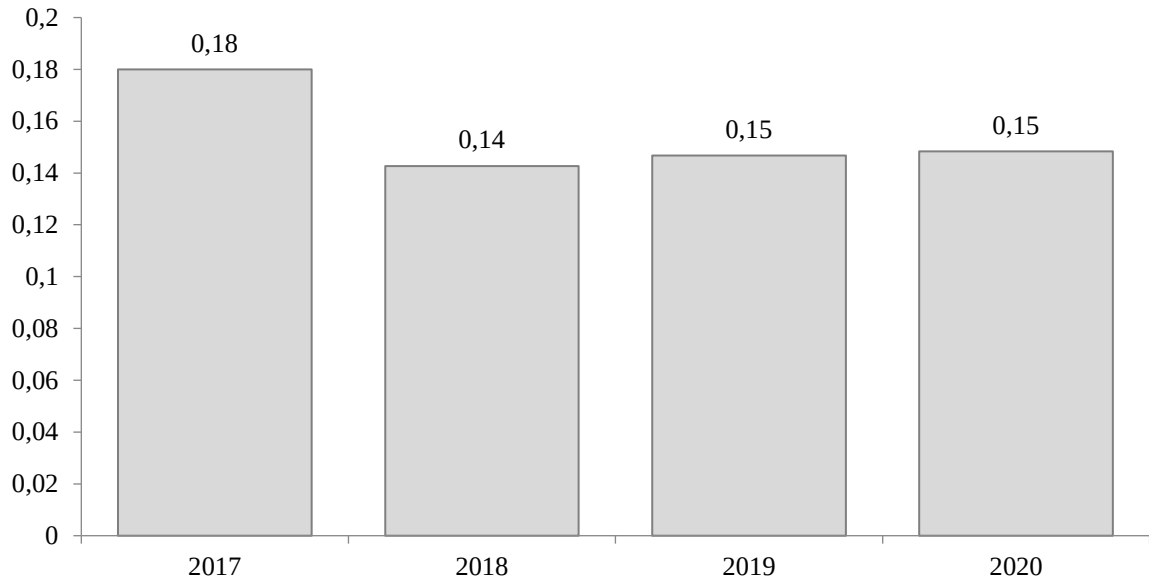

Рис. 2.1. Собівартість одиниці послуг НАСК «Оранта» у 2017-2020 рр., тис. грн.

Побудовано автором за даними Додатків А-Ж

Основні показники активів компанії наведено на рис. 2.2.

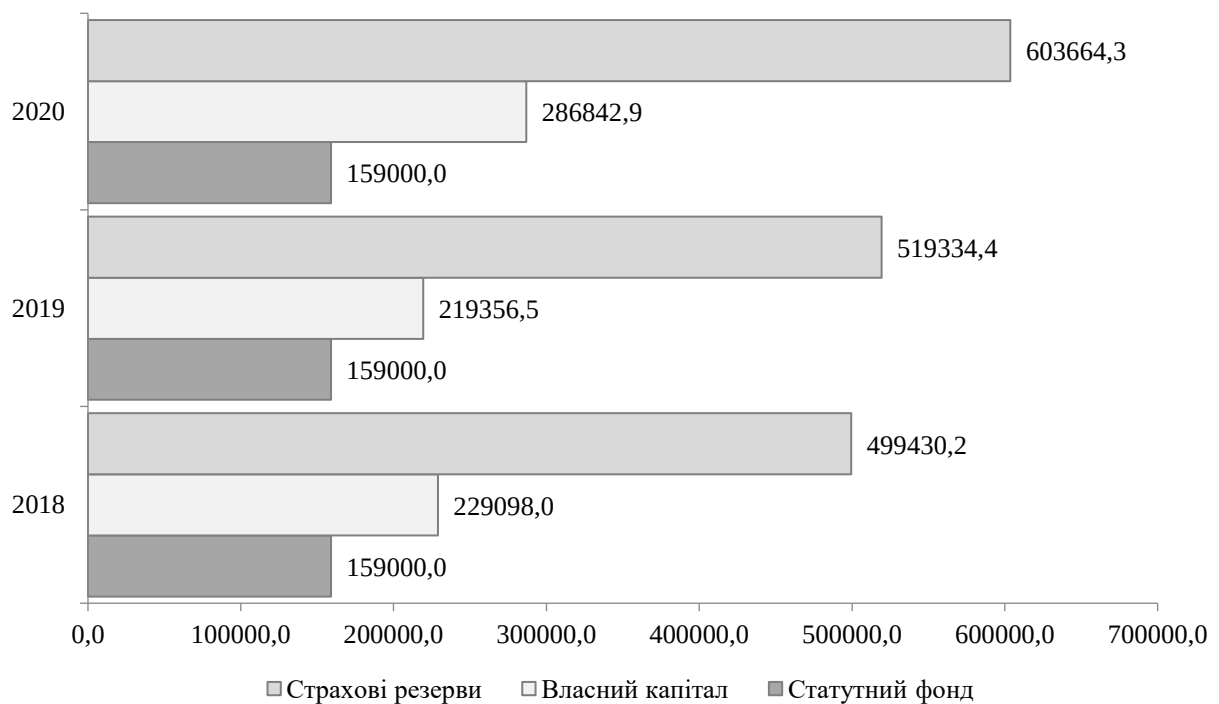

Рис. 2.2. Основні показники активів НАСК «Оранта» у 2018-2020 рр., тис. грн.

Побудовано автором за даними [46]

Варто відзначити щорічне зростання величини страхових резервів, тоді як величина власного капіталу зменшилась у 2019 р. В структурі власного капіталу найбільшу частку займає капітал у дооцінках (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Структура власного капіталу НАСК «Оранта» у 2018-2020 рр., %

Показники	Роки			Абсолютні відхилення (ланцюгові)	
	2018	2019	2020	2019/2018	2020/2019
Зареєстрований (пайовий) капітал)	55,49	69,40	72,54	13,91	3,14
Капітал у дооцінках	81,55	87,57	84,27	6,02	-3,30
Додатковий капітал	0,02	0,02	0,02	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-44,53	-67,02	-66,53	-22,49	0,49
Інші резерви	7,47	10,03	9,70	2,56	-0,33
Разом	100,0	100,0	100,0	x	x

Розраховано за даними Додатків А-Ж

Проте негативним є значна величина непокритого збитку компанії, що обумовлює погіршення її фінансового стану та рівня ліквідності.

Загалом величина страхових премій компанії зростала упродовж досліджуваного періоду, і подібну динаміку мали страхові виплати, а також виплати, отримані від перестраховувальників (рис. 2.3).

Варто зазначити, що в структурі премій, переданих страховій компанії у перестраховування, найбільша частка припадала на премії, передані резидентам, проте у 2020 р. величина їх частки значно зменшилась – на 14,7 в.п. порівняно із 2019 р. (рис. 2.4).

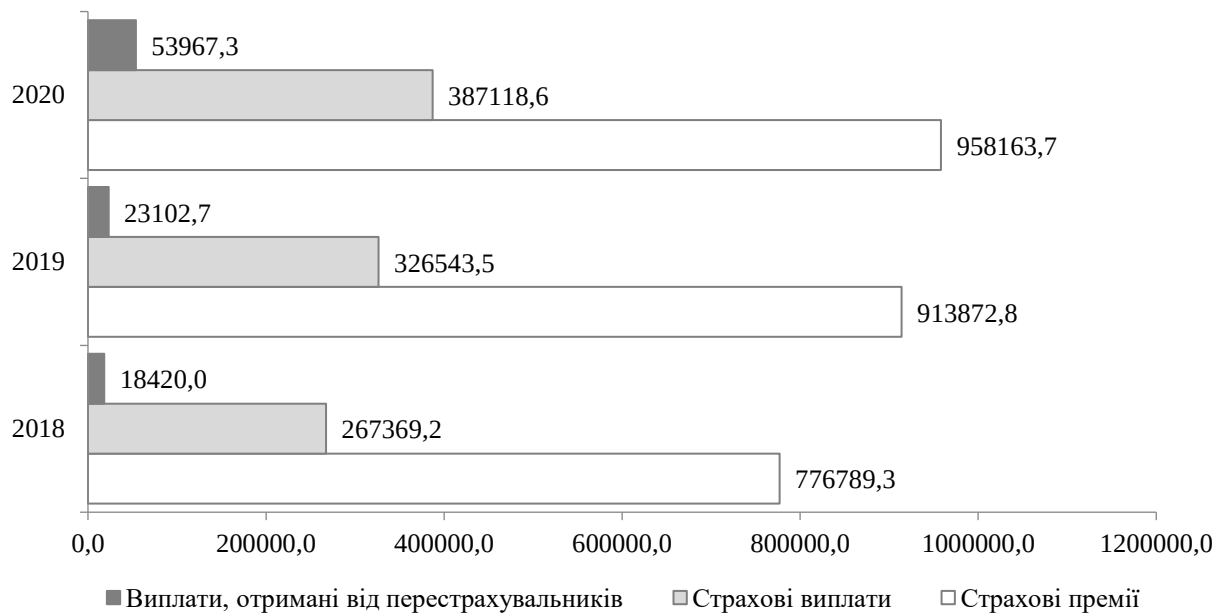

Рис. 2.3. Величина страхових премій та виплат НАСК «Оранта» у 2018-2020
рр., тис. грн.

Побудовано автором за даними [46]

Отже, зростання премій та виплат – це свідчення збільшості кількості договорів страхування, укладених компанією.

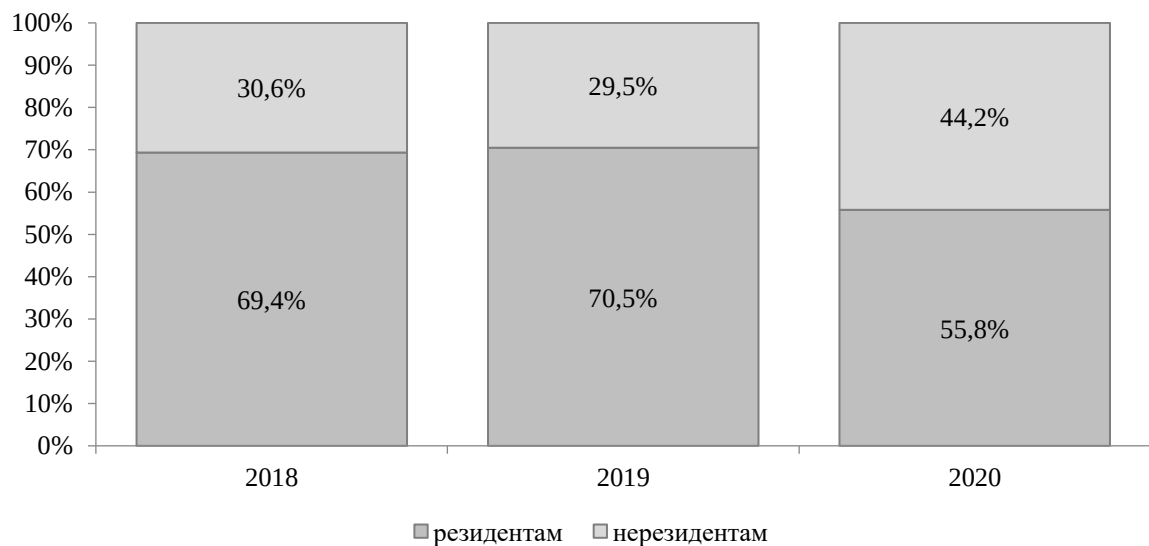

Рис. 2.3. Структура премій, переданих НАСК «Оранта» у перестраховання, у
2018-2020 рр., %

Побудовано автором за даними [46]

Діяльність з оцінки та управління страховими ризиками (андеррайтинг) є ключовою діяльністю НАСК «Оранта», спрямованою на досягнення стратегічних цілей і виконання функцій, передбачених чинним законодавством, нормативними актами і Статутом. Мета системи андеррайтингу полягає в забезпеченні ефективності основної діяльності в умовах невизначеності. Ключовими цілями НАСК «Оранта» в галузі управління страховими ризиками є:

- забезпечення стійкості і прибутковості діяльності щодо прийняття ризиків у страхуванні;
- забезпечення захисту капіталу НАСК «Оранта» шляхом дотримання вимог компанії в частині структури та обсягу прийнятих (в разі необхідності - переданих) у страхування ризиків (включаючи акумуляцію), так, щоб зазначені ризики не створювали загрози для фінансової стійкості і платоспроможності.

Мета управління ризиками досягається за допомогою вирішення наступних основних завдань:

- розробка та реалізація процесів прийняття рішень про прийняття в страхування того чи іншого ризику і визначення адекватного ризику тарифної ставки з урахуванням всіх відомих умов страхування;
- розробка та реалізація комплексу заходів, спрямованих на інформаційне та аналітичне забезпечення процесу андеррайтингу;
- забезпечення відповідності системи андеррайтингу стану внутрішнього і зовнішнього середовища з урахуванням необхідної адаптації до змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі.

Ретельна оцінка фінансового ризику є основою для прийняття рішень щодо укладення договорів страхування та визначення його вартості. Оцінка ризику складається з наступних етапів:

1. Ідентифікація ризику - виявлення, розпізнавання і опис ризику.
2. Аналіз ризику - розуміння природи ризику та визначення рівня ризику.
3. Оцінювання ризику - порівняння результатів аналізу ризику до встановлених критеріїв ризику; визначення, чи є ризик і (або) його величина прийнятними або допустимими.

Основою для ідентифікації страхових ризиків НАСК «Оранта» є поняття елементарного ризику. Елементарний ризик - це сукупність:

- ідентифікованої події, яка потенційно може привести до виникнення зобов'язання НАСК «Оранта» за договором страхування;
- наявності піддаються оцінці негативних наслідків вказаної події для страхувальника, перестраховальника і Товариства;
- можливих додаткових умов для визнання ризику реалізуватися.

Компанія веде реєстр елементарних ризиків на постійній основі. Основою для аналізу ризику є розгляд ймовірності його реалізації і тяжкості наслідків щодо наступних складових:

- елементарний ризик (група елементарних ризиків);
- об'єкт страхування.

Аналіз ризику здійснюється на декількох рівнях: на рівні кожного набору ризик-об'єкт; на рівні договору перестраховування і на рівні портфеля компанії в цілому. Аналіз ризику здійснюється з використанням якісних та кількісних факторів. Якісні властивості елементарних ризиків, які використовуються при їх аналізі компанією, включають в себе, але не вичерпуються наступним списком:

1. Особливості ідентифікації події, що приводить до реалізації ризику.
2. Можливі терміни тимчасової затримки між подією і можливістю її ідентифікації.
3. Особливості процедур визначення збитку в зв'язку з реалізацією події.
4. Особливості процедур врегулювання збитку.

Якісні властивості об'єкта, які використовуються при аналізі ризику, включають в себе, але не вичерпуються наступним списком:

1. Тип об'єкта (наприклад, кредити, депозити, інвестиції і т.д.).
2. Характер використання об'єкта (залежить від виду діяльності страхувальника на даному об'єкті).
3. Додаткові характеристики, що впливають на ступінь ймовірності окремих ризиків.
4. Територія розташування об'єкта.

5. Розташування об'єктів страхування по відношенню до інших застрахованих об'єктів як в рамках окремого договору, так і в рамках всієї компанії в цілому.

6. Можлива акумуляція різних елементарних ризиків щодо об'єкта страхування.

7. Унікальність об'єкта або наявність інформації про аналогічні об'єкти.

8. Інші специфічні властивості об'єкта страхування, що впливають на ступінь схильності об'єкта до елементарних ризиків.

Кількісні фактори, що використовуються у НАСК «Оранта» при аналізі ризику, включають в себе, але не обмежуються наступним списком:

1. Вид і форма договору страхування.
2. Термін страхування.
3. Кількість об'єктів страхування.
4. Імовірність реалізації елементарного ризику (групи ризиків).
5. Страхові суми (максимально можливий збиток, ліміти) за об'єктами страхування.
6. Розподіл можливої величини збитку щодо кожного об'єкта (типу об'єктів).
7. Мінливість оцінки тяжкості збитку в процесі його врегулювання (резервний ризик).
8. Наявність заявлених і неврегульованих збитків за договором страхування.
9. Наявність і тип франшиз.
10. Частка ризику, яка приймається компанією для страхування.
11. Вартість страхування (сума страхувальної премії).
12. Графік оплати страхувальної премії.
13. Комісія за договором страхування.

При аналізі договору страхування НАСК «Оранта» враховує додаткові особливості, пов'язані з формою і умовами зазначених договорів. Для спрощення проведеного аналізу ризику компанія на постійній основі здійснює угруповання

всіх наявних комбінацій ризик-тип об'єктів по лініях бізнесу, виходячи з балансу вимог однорідності, достатності даних і економічної доцільності. При оцінюванні ризику компанія встановлює якісні та кількісні критерії допустимості (прийнятності) ризику. Конкретний перелік критеріїв встановлюється як по відношенню до всіх прийнятих ризиків, так і щодо окремих ліній бізнесу.

Критерії допустимості ризиків включають в себе, але не вичерпуються, наступним списком критеріїв:

1. Компанія не приймає (обмежено приймає) у страхування довгострокові ризики за винятком окремих ліній бізнесу. Ухвалення в страхування окремого ризику, що не задовольняє вказаним вище обмеженням, можливе лише при проведенні додаткових процедур узгодження.

2. Компанія не приймає (обмежено приймає) у страхування випадки, в яких очікуваний термін встановлення остаточного розміру зобов'язання НАСК «Оранта» за страховими випадками істотно довший, ніж в середньому для майнового страхування. Ухвалення у страхування окремого ризику, що не задовольняє вказаним вище обмеженням, можливе лише при проведенні додаткових процедур узгодження.

3. Компанія не приймає у страхування ризики, пов'язані з певними типами об'єктів або об'єктами з певним характером використання. Для певних типів об'єктів або об'єктів з певним характером використання прийняття ризику у страхування можливе при проведенні додаткових процедур узгодження.

4. Компанія не приймає у страхування певні елементарні ризики або ризики по певних лініях бізнесу.

5. Компанія не приймає у страхування ризики щодо певних територій розташування об'єкта (території страхування). Для окремих територій прийняття ризику в перестраховування можливе при проведенні додаткових процедур узгодження.

6. Компанія не приймає (обмежено приймає) у страхування недостатньо оцінені ризики – ризики, щодо яких очікувана оцінка (математичне очікування)

прибутку за договором недостатнє для покриття витрат на капітал, необхідний для прийняття зазначеного ризику. Для цілей розрахунку витрат на капітал використовуються модель алокації капіталу, прийнята НАСК «Оранта», і вартість капіталу, узгоджена керівництвом.

Отже, варто зробити висновок, що діяльність НАСК «Оранта» направлена на страхування різних видів ризиків, проте що стосується фінансових ризиків, інформація про їх перелік та тарифи не є прозорою та обумовлюється з клієнтами особисто.

2.2. Дослідження системи страхування фінансових ризиків страхової компанії

Система страхування фінансових ризиків НАСК «Оранта» передбачає можливість добровільного та обов'язкового їх страхування. До обов'язкових видів відноситься страхування відповідальності, яке необхідно підприємствам, щоб почати роботу. До добровільних – ті, що підприємство може вибирати за бажанням. Як правило, вищі розцінки на добровільні види страхування встановлюються тому, що в цих випадках вищий ризик.

НАСК «Оранта» надає наступні основні послуги зі страхування фінансових ризиків:

1. Кредитне страхування – це послуга, яка отримала активний розвиток в зв'язку з бумом споживчого та іпотечного кредитування. Є поєднанням комплексу послуг страхування, в результаті яких страховик зобов'язується виплатити всі боргові зобов'язання позичальника при настанні раптових обставин, які негативно відбилися на його житті і здоров'ї.

В даному випадку об'єктом страхування є захист майнових інтересів, які пов'язані з можливими матеріальними збитками, викликаними неналежним виконанням або невиконанням позичальником своїх зобов'язань за угодою (договором позики) з позикодавцем. Таким чином, в цю категорію входить будь-

який вид страхування при укладанні кредитного договору. Кредитні відносини НАСК «Оранта» виникають між банками, юридичними і фізичними особами.

Видача позик характеризується досить високим ступенем неповернення позикових коштів. Внаслідок чого управління кредитними ризиками – необхідна умова для підвищення надійності цієї системи. Страхування позики – це гарантія максимально нівелювати загрозу несплати кредиту і мінімізувати можливі фінансові втрати, які можуть настати в результаті тимчасової непрацездатності, повної недієздатності або смерті позичальника.

Заходи щодо зниження ризиків у кредитній сфері діляться на:

1) внутрішні. Реалізуються безпосередньо самим кредитором. Сюди входить оцінка кредитоспроможності позичальника, розрахунок прибутковості операції, можливість отримати заставу та ін.;

2) зовнішні. Це способи зменшити втрати від недобросовісних кредитів за допомогою участі НАСК «Оранта». Саме страхування відіграє особливу роль в цій системі.

В даному випадку отримувач кредиту одночасно є страхувальником і застрахованою особою. При настанні обумовлених страхових подій НАСК «Оранта» зобов'язана виконати свої зобов'язання і провести виплату в межах страхової суми, яка, як правило, дорівнює первісній сумі боргу. Страхування при укладанні кредитного договору триває до тих пір, поки не буде погашена заборгованість по позиці.

Кредитне страхування, яке здійснює НАСК «Оранта», вирішує наступні завдання:

- зниження ризику невиконання зобов'язань за договором;
- можливість отримати більш низьку процентну ставку по кредиту;
- у деяких випадках при наявності страховки відпадає необхідність в пошуку поручителів по кредиту.

НАСК «Оранта» пропонує своїм клієнтам численні комбіновані фінансові програми. Сюди входить страхування позичальників всіх видів кредиту (споживчий, авто, іпотечний, дебетові пластикові карти), страхування життя для

вкладників, а також для клієнтів малого та середнього бізнесу. Компанія співпрацює з великою кількістю підприємств в різних сферах: банки, фінансові компанії, автодилери, перевізники. На додаток до фінансових страхових програм, компанія «Совкомбанк Життя» готова запропонувати такі продукти страхування, як індивідуальне і сімейне, від нещасних випадків і хвороб, а також пенсійне. При великих сумах кредитів обов'язково потрібно застрахувати такі ризики, як смерть та інвалідність I-II групи.

І хоча існує кілька видів кредитного страхування, найбільш популярна на сьогоднішній день послуга в сфері споживчих кредитів. Що стосується іпотечного кредитування, адже багато банків пропонують своїм клієнтам укласти договір лише з акредитованими страховими компаніями. Це негативно позначається на конкуренції в галузі, погіршує конкурентні позиції багатьох гравців на ринку, в тому числі – і клієнтів. Кредитне страхування вимагає тісної кооперації між різними учасниками (банками, страховими організаціями).

2. Страхування депозитних ризиків.

У нестабільних економічних умовах діяльність багатьох компаній носить досить ризикований характер. Для мінімізації можливих негативних наслідків юридичні особи часто вдаються до страхування вкладів в банках, адже цей механізм здатний забезпечити впевненість у цілості коштів за будь-яких подій.

Страхування депозитів НАСК «Оранта» - це спеціальний механізм, який переважно спрямований на захист фінансових коштів клієнтів компанії, які знаходяться на рахунку в банку. Суть цієї процедури полягає в тому, що якщо з певних причин банк не зможе погасити свої зобов'язання перед юридичною особою, то замість нього цей обов'язок буде перекладено на НАСК «Оранта».

Принцип такого роду страхування для компаній значною мірою відрізняється від процедури, яку проходять фізичні особи. Так, при оформленні вкладу в банк клієнту немає необхідності укладати додаткові угоди, адже фінансова установа повинна самостійно вирішити питання і кожні три місяці відраховувати страхувальнику суму, рівну 0,1% від розміру депозиту. Тобто додаткових дій зі свого боку вкладник здійснювати не повинен.

Однак варто зазначити, що на даний момент ця процедура в обов'язковому порядку застосовується лише по відношенню до фізичних осіб. Для компаній вона носить виключно добровільний характер. На даний час НАСК «Оранта» пропонує два види страхування:

- 1) ризики, що лягають на банк, в якому відкрито депозитний рахунок;
- 2) компанія самостійно страхує свої гроші.

На практиці часто вдаються до шахрайських дій для захисту своїх фінансів і переводять їх на рахунки фізичних осіб. Але є й інший більш легальний шлях для юридичних осіб, що прагнуть захистити свої вклади, - укладення договору з НАСК «Оранта» і щомісячна оплата страховки.

Більшість фінансових установ та страхових компаній досить упереджено ставиться до питання захисту вкладів юридичних осіб та свідомо пропонує процентний поріг, не вигідний для більшості суб'єктів господарювання. Це обумовлюється тим, що, на думку таких установ, юридичні особи не хочуть захистити депозитний вклад в прямому його розумінні, а лише зберегти ту суму, яка знаходиться на рахунку. Розглядати цю суму як внесок дозволяє те, що в кредитних установах передбачено нарахування мінімальних відсотків на залишок по рахунку відповідно до договору розрахунково-касового обслуговування.

Залишок коштів на рахунках – величина не постійна, а тому сума страхування часто визначається неправильно. Крім того, часто виникають ситуації, коли зазначена в полісі сума не відповідає отриманому збитку. Ще одним стримуючим фактором виступає те, що компанії, що здійснюють страхування, просто відмовляються працювати з рядом банком. Всі ці фактори роблять отримання страховки вкладу для юридичної особи в банку або будь-який інший компанії держави практично неможливим.

Багато юридичні особи свідомо не хочуть оформляти поліс в зв'язку з високими страховими внесками та іншими негативними чинниками. Однак, при настанні страхових випадків договір з банком або агентом допоможе зберегти кошти.

Для того щоб зрозуміти, наскільки вигідним для НАСК «Оранта» є оформлення страхування, його фахівці аналізують:

- поточні економічні умови;
- положення банку;
- вартість послуг;
- прибутковість пропозиції;
- середній залишок по рахунках або розмір депозиту.

Якщо сума депозиту невелика, а рейтинг банку значний, то без страховки можна цілком обійтися. Але в тому випадку, якщо є підстави вважати, що у банку виникнуть фінансові труднощі або сума вкладу перевищує середню, клієнти укладають договір з НАСК «Оранта» на страхування депозитів.

У практиці страхування депозитів НАСК «Оранта» пропонує клієнтам наступні переваги страхування вкладів:

- на даний момент система страхування в українському законодавстві врегульована дуже слабо;
- небажання страховиків укладати договори такого роду;
- високі відсотки для компаній;
- несправедливі обмеження прав юридичних осіб в порівнянні з ФОП та фізичними особами.

До переваг можна віднести потенційну вигоду при оформленні поліса, адже виплата страховки може значно перевищувати розмір депозиту.

3. Страхування угод (контрактів).

Це один з найактуальніших видів страхування фінансових ризиків для малого бізнесу. Підприємство може захиститися від втрат в результаті:

- банкрутства контрагента;
- невиконання зобов'язань за договором.

Перший ризик спрацьовує, якщо контрагент не виконав зобов'язання, і суд визнав його банкрутом. У договорі вказується страхова сума, що відповідає зобов'язанням контрагента. Якщо страхувальник замовляє у контрагента

обладнання на суму 1 млн. грн., НАСК «Оранта» приймає на себе відповідальність в межах цієї суми. Виплата не може перевищувати фактичних збитків, які отримав страхувальник в результаті банкрутства контрагента. Якщо підприємство отримало від партнера товар на суму 500 тис. грн. з 1 млн. грн., виплата складе 500 тис. грн.

Ризик невиконання зобов'язань за договором спрацьовує, якщо контрагент не виконує умови договору:

- не перераховує гроші за товар або не відвантажує товар після оплати;
- зриває термін ремонтно-будівельних робіт;
- не надає обумовлені послуги, наприклад, відмовляється транспортувати вантаж через стихійних лих.

У НАСК «Оранта» такі угоди страхуються на індивідуальних умовах, адже компанія намагається ретельно оцінювати конкретні ризики.

При оформленні договору керівнику підприємства, який виступає страхувальником, важливо пам'ятати про нюанси:

- для отримання виплати за договором страхування угоди буде потрібно документально підтвердити збитки;
- виплати за договорами страхування угоди ретельно перевіряються службою безпеки компанії. Для підтвердження обґрунтованості виплати потрібні рішення судів і документи з правоохоронних органів;
- НАСК «Оранта» перевіряє контрагентів перед укладенням договору. Компанія відмовить в укладенні договору, якщо у неї будуть сумніви в надійності партнера страхувальника.

Наприклад, якщо контрагент не поставив товар або послугу і просто зник, керівнику підприємства доведеться звернутися в поліцію. Офіційна інформація від правоохоронців потрібна, щоб підтвердити факт невиконання зобов'язань. Підприємство, часто укладає угоди з новими контрагентами, тому може зменшити ризики за допомогою страхування. Поліс захищає від фінансових втрат через помилки і ненавмисні дії.

4. Титульне страхування.

Цей страховий продукт застосовується у НАСК «Оранта» при оформленні кредитів на покупку нерухомості. Більш того, банки включають титульне страхування в число умов кредитування. Страхування титулу захищає від втрат, пов'язаних з втратою права власності на нерухомість. Це відбувається під час судового процесу, де можуть:

- продавця нерухомості визнати недієздатним;
- встановити, що нотаріус, оцінювач або ріелтор допустили помилку при укладанні угоди;
- довести факт шахрайства;
- встановити, що придбана нерухомість знаходиться в заставі.

Після цього страхувальник отримує виплати. Але цей вид поліса не захищає його, якщо майно пошкоджене або знищене під час пожежі або стихійного лиха, протиправних дій третіх осіб, військових дій. При укладанні договору страхова сума повинна відповідати реальній вартості застрахованого майна. Вартість титульного страхування в практиці НАСК «Оранта» зазвичай не перевищує 1% від страхової суми.

5. Страхування відповідальності директорів і посадових осіб.

Цей фінансовий продукт захищає топ-менеджерів від збитків, пов'язаних з претензіями третіх осіб – акціонерів компанії, держави, клієнтів або партнерів фірми. Вони можуть втратити гроші через ненавмисні помилки керівників і вимагати компенсації. Наприклад, коли за вказівкою топ-менеджера компанія купує невідповідне обладнання, акціонери і партнери втрачають прибуток і виставляють претензії.

Страховий поліс НАСК «Оранта» покриває:

- збитки третіх осіб через помилку директора компанії;
- збитки компанії в результаті помилки керівника;
- витрати керівника на судові витрати.

Страхові події визначає суд: під час розгляду з'ясовують, чи вчинив керівник помилку навмисно, чи ні. Такий механізм захищає НАСК «Оранта» від

шахрайських схем: наприклад, від змови між акціонерами і топ-менеджментом. У договорі такого типу зазвичай вказують важливий виняток серед страхових подій: претензії до менеджменту з боку мажоритарних акціонерів. Цей виняток захищає НАСК «Оранта» від маніпуляцій клієнтів, а також залишає можливість застрахувати інтереси міноритарних акціонерів.

6. Страхування упущеної вигоди.

Цей вид страхування захищає від фінансових втрат, пов'язаних з тимчасовим припиненням роботи через аварію, пожежі, перебої в поставках сировини й іншими обставинами. Наприклад, у виробничому приміщенні сталася пожежа, і полум'я пошкоджує обладнання. Підприємству доведеться витратити гроші на ремонт цеху і покупку нових верстатів. Під час ремонту компанія зазнає збитки, пов'язані із зупинкою виробництва.

Частковий фінансовий захист забезпечує страхування НАСК «Оранта» упущеної вигоди, і цей вид страхування має певні особливості:

- зазвичай упущену вигоду оформляють в рамках комплексного страхування, тобто підприємству потрібно застрахувати майно, відповідальність та інші ризики. Сума такого договору досить висока;
- тарифи зі страхування упущеної вигоди в рази або навіть на порядок перевищують тарифи з майнових видів страхування;
- страхова компанія виплатить компенсацію, якщо вигода упущена з незалежних від підприємства причин.

Додаткові види страхування фінансових ризиків НАСК «Оранта» наведено в табл. 2.3.

У разі страхового випадку страхувальнику доведеться документально підтвердити суму збитку. Якщо підприємство не виробляло продукцію 10 днів через ремонт після аварії, доведеться надати бухгалтерські документи, які допоможуть розрахувати упущену вигоду за цей період.

Сума виплати не може перевищувати розмірів фактичних збитків. Наприклад, якщо підприємство перенесло вцілілі верстати в резервний цех і частково запустило виробництво, це буде враховуватися при розрахунку

виплати. Добровільно підприємству варто страхувати ризики, які залежать від сфери діяльності і особливостей роботи. Але на НАСК «Оранта» не можна перекласти відповідальність при укладанні сумнівних угод або при навмисних порушеннях правил роботи.

Таблиця 2.3

Додаткові види страхування фінансових ризиків НАСК «Оранта»

Обов'язкове	Добровільне
Страхування професійної відповідальності: якщо працівники підприємства помилилися при оформленні угоди, а клієнт втратив гроші	Страхування від банкрутства контрагента: якщо компанія замовила обладнання, а виробник збанкрутував
Страхування відповідальності власників і операторів небезпечних об'єктів: якщо, наприклад, бензоколонка загорілася, і разом з нею згоріли машини клієнтів	Втрата майна, придбаного в кредит або за договором лізингу: якщо компанія оформила кредит на будівельний кран, а він впав і зруйнувався
Страхування відповідальності будівельної організації: якщо вона побудувала будинок, а він був зруйнований	Страхування від збитків в результаті шахрайства: якщо директор привласнив гроші компанії
Страхування відповідальності туроператора: якщо туроператор отримав гроші клієнтів, але не зміг забезпечити відпочинок, наприклад, забронювати готель і переліт	Страхування відповідальності керівників підприємства: якщо директор помилився, а його рішення призвело до фінансових втрат

Також зазначимо, що в структурі чистих страхових премій найбільша частка припадає на автострахування (рис. 2.5).

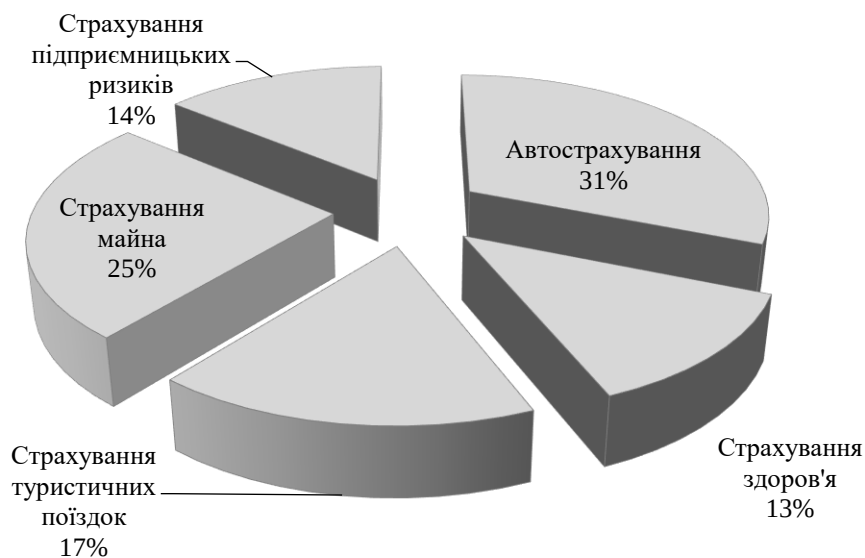

Рис. 2.5. Структура чистих страхових премій НАСК «Оранта» у 2020 р., %

Автострахування – найбільш поширений вид страхування як в діяльності НАСК «Оранта», так і загалом на ринку страхових послуг України. Збільшення кількості автовласників та обов’язкова вимога страхування вимагає від них пошуку надійної страхової компанії, яка пропонує прозорі та вигідні умови для страхування автотранспорту.

В структурі чистих страхових виплат найбільшу частку займають також виплати за договорами автострахування, адже ці страхові випадки настають значно частіше за інші (рис. 2.6).

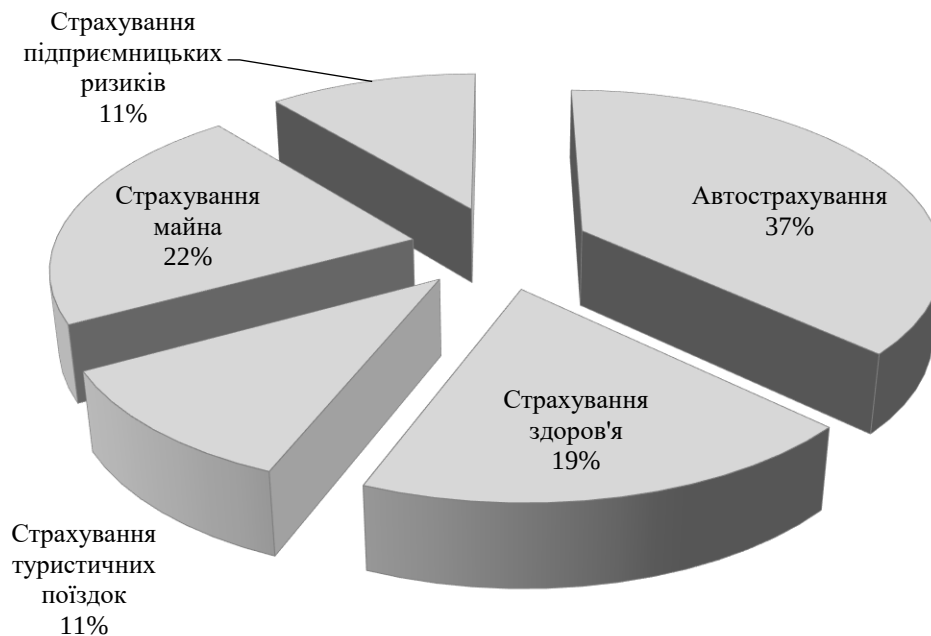

Рис. 2.6. Структура чистих страхових виплат НАСК «Оранта» у 2020 р., %

Отже, варто відзначити, що страхування підприємницьких ризиків (та, відповідно, фінансових ризиків) не є основним видом страхових послуг компанії.

2.3. Виявлення основних проблем системи страхування фінансових ризиків НАСК «Оранта»

Основні проблеми, які здійснюють негативний вплив на діяльність НАСК «Оранта» у сфері страхування фінансових ризиків, можна класифікувати наступним чином:

1. Зовнішні - до них належить зміна загального й спеціалізованого законодавства, податкової системи, політична ситуація у країні, економічний стан у страховій галузі, міжнародні події, тобто обставини, що не підвладні страховикам.

2. Внутрішні - відповідні організаційні аспекти роботи компанії, серед яких виділимо фактори, що які безпосередньо впливають на страховий портфель страховика.

Аналізуючи структуру чистих страхових премій та чистих страхових виплат за договорами страхування підприємницьких ризиків, відзначимо, що найбільша частка припадає на страхування майна (рис. 2.7, 2.8).

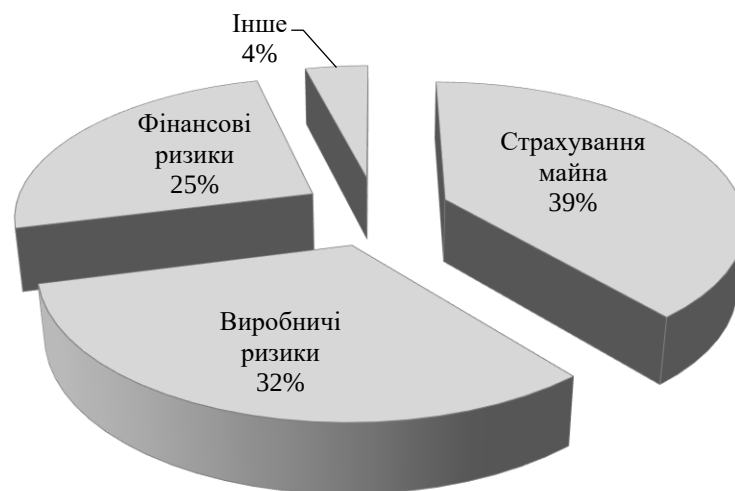

Рис. 2.7. Структура чистих страхових премій НАСК «Оранта» за договорами страхування підприємницьких ризиків у 2020 р., %

Отже, страхування майна – це найбільша група ризиків, за якими страхувальниками виплачуються страхові премії.

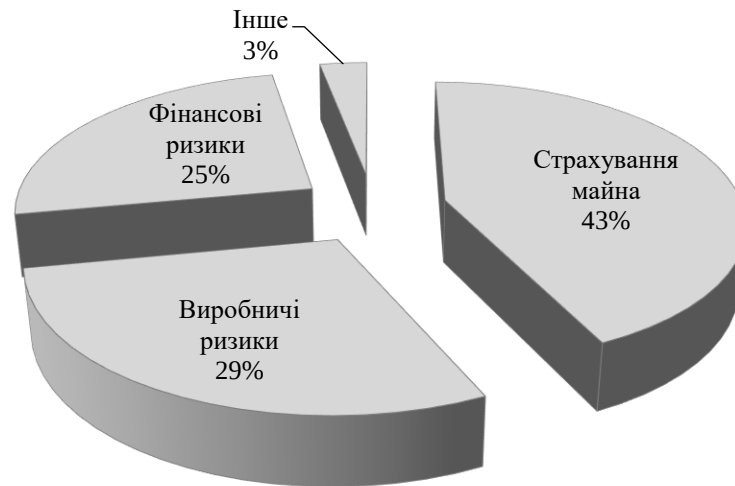

Рис. 2.8. Структура чистих страхових виплат НАСК «Оранта» за договорами страхування підприємницьких ризиків у 2020 р., %

Отже, страхування фінансових ризиків в діяльності НАСК «Оранта» не є основним видом страхування, адже страхувальники часто обмежені у вільних фінансових ресурсах, що застрахувати себе від таких видах ризиків.

Далі наведемо наступні фактори, які здійснюють вплив на ефективність страхування фінансових ризиків НАСК «Оранта»:

1. Андеррайтинг. Важливість цього чинника впливає із його визначення: андеррайтинг – це комплексна робота, яка проводиться НАСК «Оранта» з прийому на страхування ризиків, їх оцінка, визначення можливості страхування, вибір оптимального покриття, перевірка відповідності ризиків й клієнтів цілям та завданням страхової компанії із точки зору захищеності й збалансованості її страхового портфеля. В більш вузькому сенсі андеррайтинг – це процес оцінювання ризику й прийняття (чи неприйняття) його на страхування. Отже, склад й структура страхового портфеля НАСК «Оранта» знаходяться у прямій залежності від якості проведеного андеррайтингу в компанії.

2. Тарифна політика, яка передбачає як розрахунок страхових тарифів як прогностної ціни страхової послуги із врахуванням усіх необхідних ризикових факторів, знижок та надбавок за конкретними групами страхувальників

(застрахованих об'єктів), так і подальше призначення фактичної ціни у процесі укладання договору страхування, коли додатково враховуються ціни, які складаються на ринку страхових послуг.

3. Маркетинг й реклама. З урахуванням сформованого на сьогоднішній день рівня страхової культури, реклама у засобах масової інформації сприяє залученню страхувальників та, як результат, збільшенню розміру страхового портфеля НАСК «Оранта».

4. Перестрахова політика. У цьому випадку перестраховування є інструментом досягнення ефекту вирівнювання страхових сум, і це необхідно для дотримання принципу однорідності страхового портфеля НАСК «Оранта».

5. Кадрова політика. Наявність висококваліфікованих співробітників, якими належним чином виконуються їх посадові обов'язки, дозволяє своєчасно враховувати усі перелічені фактори.

Також зазначимо, що розуміння важливості даних чинників загалом у сукупності й окремо, регулярний моніторинг та вплив на них дозволять максимально убезпечити збалансованість страхового портфеля НАСК «Оранта».

Отже, при виборі стратегії й створенні моделі страхового портфеля враховуються наступні фактори та чинники:

- 1) обрання типу страхового портфеля за ступенем ризику;
- 2) оцінка прийнятного поєднання ризику й доходу страхового портфеля;
- 3) визначення питомої ваги кожного виду ризику страхового портфеля й доходу;
- 4) визначення початкового складу страхового портфеля за ступенем ризику;
- 5) визначення прибутковості страхового портфеля за видами страхування;
- 6) визначення величини, структури і якості страхового портфеля.

Поєднання застосовуваних при формуванні портфеля методів й технічних можливостей визначає спосіб управління страховим портфелем, який може бути охарактеризовано як активний або пасивний. Вибір моделі управління страховим

портфелем залежно від переваги тієї чи іншої форми страхування забезпечує фінансову стійкість страховика.

На етапі розвитку страхових продуктів НАСК «Оранта» управляє своєю діяльністю, щоб забезпечити подальше зростання продажів страхових продуктів у сегменті страхування фінансових ризиків. Активна модель управління припускає ретельне відстеження й негайне використання фінансових інструментів, що відповідають цілям формування страхового портфеля, а також швидку зміну складу страхових послуг, які входять до даного типу портфеля. Андеррайтер, що займається активним управлінням й формуванням страхового портфеля, повинен оцінити прийнятне поєднання ризику й доходу портфеля, визначити питому вагу договорів у страховому портфелі із різними рівнями ризику й доходу за видами страхування. Активний моніторинг представляє безперервний процес, який зводиться до періодичної ревізії, частота якої залежить від зміни фінансових показників економіки країни. Чим більшим є термін дії страхового портфеля, тим більшою є вартість портфеля схильна до коливань внаслідок зміни макроекономічних показників.

Пасивну модель управління можна представити як процес створення добре диверсифікованого страхового портфеля із заздалегідь визначеним рівнем ризику, розрахованим на тривалу перспективу. Тривалість існування страхового портфеля передбачає стабільність процесів на ринку страхування. В умовах інфляції, нестабільної кон'юнктури страхового ринку такий підхід не є виправданим.

Більшість компаній, які широко представлені на ринку страхового бізнесу України, на відміну від безлічі інших видів послуг - медичних, туристичних, косметичних, освітніх тощо, - вимушені обирати стратегію активних продажів. Безпосередньо звертаючись до потенційного клієнта із пропозицією про продаж страхового поліса, страховик повинен не лише формувати потреби у покупці страховки, але й наочно демонструвати, як наявність страховки вирішує проблеми клієнта.

Перші складнощі виникають на етапі так званих «холодних дзвінків», коли страховий агент за обмежений час телефонної розмови повинен домогтися одночасно цілого ряду рішень, тобто сформувати у потенційного клієнта особисту симпатію до себе, довіру до компанії, яку він представляє, готовність до співпраці й згоду виділити час на зустріч, у ході якої потенційний клієнт зможе ознайомитися із усім розмаїттям страхових продуктів та вибрати потрібний саме цьому клієнту.

Також, на нашу думку, одним із недоліків системи страхування фінансових ризиків у НАСК «Оранта» - це відсутність можливостей страхування ризиків проектного фінансування. На даному етапі багато підприємств розуміють обов'язковість свідомого перспективного управління інвестиційною діяльністю, спираючись на наукову методологію передбачення її напрямків й форм, пристосування до загальних цілей удосконалення підприємства та до мінливих умов зовнішнього інвестиційного середовища. [45, с. 220]. Для будь-якого підприємства для того, аби збільшити прибутковість, необхідне вкладення тимчасово вільних ресурсів в різноманітні види активів, які приносять дохід, про при цьому не беруть участі у основній діяльності. Така діяльність підприємства іменується інвестиційною [41, с. 1008].

Зазначимо також, що інвестиційні ризики характеризуються можливістю виникнення фінансових втрат у процесі здійснення інвестиційної діяльності підприємства. Відповідно до видів цієї діяльності поділяються також й види інвестиційних ризиків:

- ризики реального інвестування;
- ризики фінансового інвестування [38, с. 218].

У процесі розроблення й експлуатації проекти схильні до дії таких видів ризиків, як комерційні (проектні ризики), макроекономічні (фінансові) й політичні (країнові) [42, с. 177]. Ці ризики можуть виникати, наприклад, як на етапі будівництва, коли проект ще не у змозі генерувати грошові потоки, так і на етапі експлуатації. Ряд авторів поділяють таку категорію ризиків на організаційні, специфічні (проектні) й такі ризики, що пов'язані із навколишнім

середовищем [23, с. 49], чи ризики макрорівня (екзогенні), мезорівня (ендогенні) і мікрорівня (охоплюють взаємини між зацікавленими сторонами) [70, с. 78].

Окрім цього, ризик проектного фінансування можна розділити на 7 типів залежно від етапів процесу девелопменту у такий спосіб (на прикладі будівництва об'єктів нерухомості) (рис. 2.9).

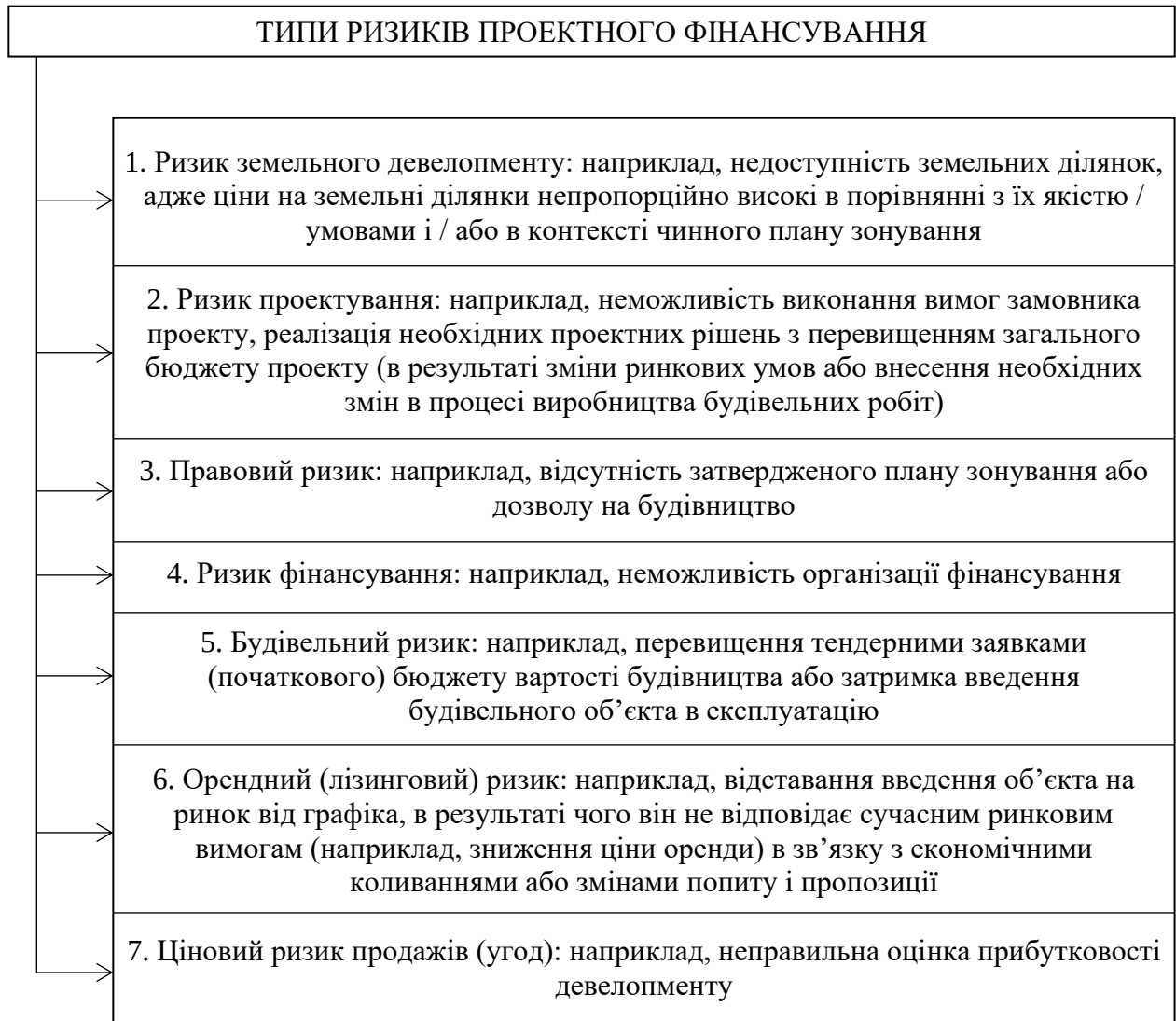

Рис. 2.9. Типи ризиків проектного фінансування підприємства

Побудовано автором за даними [70]

Критерій ідентифікації ризиків проектного фінансування – це хронологія їх виникнення упродовж економічного життя проекту, що включає наступні етапи:

1) попередній;

2) операційний чи експлуатаційний.

Ці етапи, володіючи різними профілями ризику, диференційовано впливають на очікувані результати проектної ініціативи та дають змогу виділити наступні категорії ризиків:

- ризик попереднього етапу;
- ризик експлуатаційного етапу;
- ризик, що є загальним для обох етапів.

Отже, на сучасному етапі виникає необхідність наукового обґрунтування ролі страхового захисту суб'єктів господарювання у їх економічній стабілізації, визначення стратегії й механізмів раціонального формування, розподілу страхових та інших резервних фондів як визначальної передумови попередження та відшкодування збитків, викликаних ризиковими обставинами [24].

Завдання і проблеми, які стоять перед НАСК «Оранта» у сегменті страхування фінансових ризиків, пов'язані із врегулюванням страхових збитків, можуть бути вирішені лише на основі найсучасніших методів побудови бізнес-процесів в поєднанні з системним прогностичним моделюванням процесу врегулювання збитків і їх постійним аналізом. У результаті з метою досягнення результату варто визначити й проаналізувати очевидні проблеми, які зазнає сьогодні НАСК «Оранта», виявити причини їх виникнення і провести аналіз взаємозв'язків різних складових бізнес-процесів врегулювання збитків і їх можливий вплив на результати страхової діяльності у результаті. Служби урегулювання збитків НАСК «Оранта» на сьогодні день стикаються з наступними проблемними моментами:

- недостатньо ефективна система розподілу справ, за якими здійснювались виплати між штатними й залученими незалежними експертами, що пов'язано переважно із відсутністю або примітивністю процедур сегментації збитків, заснованих виключно на величині заявлених збитків;

- значні витрати робочого часу на адміністративні процедури, а також велика кількість неавтоматизованих процедур у страховика;

– недостатність й суперечливість інформації, що надходить в момент нотифікації збитків чи коли вони заноситься до бази даних НАСК «Оранта» в процесі урегулювання спорів.

Наслідок цих проблем – наступні групи основних негативних наслідків для НАСК «Оранта» в сфері страхування фінансових ризиків:

- значні темпи зростання витрат на урегулювання порівняно із темпами зростання виплачених страхових премій;
- тривалі терміни урегулювання.

Означені проблеми здійснюють негативний вплив на кінцеві результати, пов'язані із операційною діяльністю НАСК «Оранта», та ефективність страхування фінансових ризиків підприємств.

Висновки до розділу 2

За результатами проведеного дослідження зроблено висновок, що НАСК «Оранта» - страхова компанія, яка надає наступні послуги зі страхування: автострахування (КАСКО; електронна автоцивілка; зелена картка), страхування здоров'я внаслідок настання нещасного випадку, страхування туристичних поїздок, страхування майна та страхування для юридичних осіб (страхування підприємницьких ризиків; медичне страхування для працівників підприємства; страхування фінансових ризиків та ін.). Було відзначено, що позитивним є відновлення прибутковості діяльності страхової компанії у 2019-2020 рр., отже, можна стверджувати, що зросла ефективність управління діяльністю компанії на ринку страхових послуг України. При цьому величина страхових премій компанії зростала упродовж досліджуваного періоду, і подібну динаміку мали страхові виплати, а також виплати, отримані від перестраховувальників.

Зазначено, що система страхування фінансових ризиків НАСК «Оранта» передбачає можливість добровільного та обов'язкового їх страхування. Автострахування – найбільш поширений вид страхування як в діяльності НАСК «Оранта», так і загалом на ринку страхових послуг України. В структурі чистих

страхових виплат найбільшу частку займають також виплати за договорами автострахування, адже ці страхові випадки настають значно частіше за інші. Отже, страхування підприємницьких ризиків (та, відповідно, фінансових ризиків) не є основним видом страхових послуг компанії.

Зроблено висновок, що найбільша частка чистих страхових премій та чистих страхових виплат за договорами страхування підприємницьких ризиків припадає на страхування майна. Страхування майна – це найбільша група ризиків, за якими страхувальниками виплачуються страхові премії. Вибір моделі управління страховим портфелем в залежності від переваги тієї чи іншої форми страхування забезпечує фінансову стійкість страхової компанії. Одним із недоліків системи страхування фінансових ризиків у НАСК «Оранта» є відсутність можливостей страхування ризиків проектного фінансування. Завдання й проблеми, які стоять перед НАСК «Оранта» у сегменті страхування фінансових ризиків, пов'язані із урегулюванням страхових збитків, можна вирішити лише на основі найсучасніших методів побудови бізнес-процесів разом з системним прогнозним моделюванням процесів врегулювання збитків і їх постійним аналізом.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ НАСК «ОРАНТА»

3.1. Використання зарубіжного досвіду страхування фінансових ризиків

Досвід страхування фінансових ризиків у зарубіжних країнах ґрунтується на двох його базових системах – американській та англійській. Так, відмінностями в цих підходах є різне визначення в понятті тривалості відновлювального періоду після того, як настав страховий випадок. Вітчизняні та європейські системи страхування фінансових ризиків, у свою чергу, ґрунтуються на обох базових системах шляхом синтезу [Громова, с. 286].

Англійська система формування страхування та покриття збитків відрізняється такими ознаками:

- встановлюється обсяг премії, і якщо страховий випадок настає і підприємству мають виплатити таку суму, щоб вирівняти фінансове становище, підприємство має бути в тому стані, ніби страхового випадку не наставало;
- можлива втрата кола клієнтів та зміни на ринку також страхуються, оскільки такі умови ведуть до втрати можливого доходу. Але не страхуються можливі ризики та їх покриття через зміни економічної ситуації;
- відшкодування збитків обмежується строком на рік після настання страхового випадку;
- тарифи встановлюються з урахуванням ставки від премії зі страхування фінансових ризиків, що, у свою чергу, множиться на потрібний коефіцієнт;
- відповідно до показників, які вказують на зменшення оборотів підприємства, проводиться оцінка можливої завданої шкоди;
- також відповідно до ліміту можуть сплачуватись додаткові витрати, що вживаються з метою скорочення можливої шкоди;

- недоотриманий дохід підлягає страховому покриттю;
- можуть страхуватися можливі обмеження щодо відновлювальних робіт, що входять у період відповідальності страховика;
- виходячи з індивідуальних потреб, підприємства можуть також застрахувати заробітну плату [47, с. 919].

У 1985 році з'явилася Американська система страхування, і сьогодні вона використовується в багатьох країнах світу. Особливості цієї системи полягають у тому, що договори формуються з індивідуальних потреб підприємства, а її форми різняться для дрібних і великих підприємств-потенційних клієнтів. Договір страхування від можливої втрати доходу виступає як доповнення до договору основного договору майнового страхування. Наступні характеристики, типові для американської системи при страхуванні фінансових ризиків, перераховано нижче:

- захист підприємства за допомогою страхування обмежується його технічною готовністю;
- дохід, що страхується, в першу чергу складається з постійних витрат і з річного прибутку;
- страхування заробітної плати може як входити до складу страхованого доходу в залежності від індивідуальних потреб, так і входити в окремі витрати страхувальника;
- страхова сума встановлюється як можлива величина втрати доходу після множення на фіксований коефіцієнт. Натомість використовується коефіцієнт, який, у свою чергу, обмежує розміри можливої страхової суми [45, с. 220].

Страхування фінансових ризиків у США досить широко використовується як фінансовий інструмент підтримки поточної ліквідності корпоративними клієнтами. Світова фінансова криза значно вплинула на розвиток страхування підприємницької та кредитно-фінансової сфери. Однак відновлення економіки, підвищення підприємницької активності та помірне зростання страхових

тарифів вплинули на збільшення обсягу платежів за класичними видами страхування, іншими, ніж страхування життя.

Економічний розвиток у Європі на даний час породжує значні ризики ведення страхової діяльності, що негативно вплинуло на фінансові показники низки європейських компаній на ринку страхування. Суттєві зміни, що впливають на майбутню економічну ситуацію в Європі, а також прогнози щодо уповільненого зростання та посилення вимог регулюючих органів змушують провідні страхові компанії переглянути свої організаційні структури, асортимент послуг та програми розвитку.

Враховуючи ситуацію, що склалася на європейському ринку, багато страхових компаній почали розглядати можливість трансформації своїх внутрішніх процесів для досягнення стратегічних цілей і вирішення операційних завдань. До того ж нормативні акти і системи бухгалтерського обліку, що постійно змінюються, зажадали від них більш докладного розкриття інформації в максимально стислі терміни [11, с. 104].

Європейські компанії із загального страхування та перестрахування зіткнулися із проблемою зростання страхових виплат, а також виникнення ризиків страхових портфелів. В результаті для вирішення цих питань страховикам потрібно було провести більш ретельний аналіз існуючого портфеля та переглянути технологію управління фінансовими ризиками на вищому рівні для визначення та управління потенційними ризиками страхових портфелів.

В останні роки багато страховиків відчули проблему збереження рівноваги між необхідністю підвищення вартості послуг у зв'язку з більш високим ступенем ризику та бажанням клієнта отримати прозоріший і зрозуміліший продукт за менші гроші. Таким чином, страховики змушені були більш активно використовувати прямий продаж та модель «low-cost». Ця модель продажів сфокусована на недорогій вартості бренду і, здебільшого, зосереджена на низькій ціні страхової послуги та справедливій вартості з урахуванням особливостей клієнтів, для яких вирішальним фактором є ціна продукту. Модель «low-cost»

включає пропозицію стандартизованих продуктів, а також легкий, швидкий та зручний спосіб отримання послуги (найчастіше – самостійно), що надається через Інтернет або телефон.

Більшу частку угод через Інтернет, а тим більше – за системою on-line, поки що становить страхування фізичних осіб: здоров'я, автотранспорту, цивільної відповідальності, квартир, дач, медичних витрат під час подорожей тощо. Проте, як свідчить закордонна практика, інтернет-страхування починає активно впроваджуватися на ринку корпоративного страхування стосовно фінансових ризиків. Корпоративне страхування – продукт, зазвичай, нестандартний. Задоволення страхових інтересів юридичних вимагає створення індивідуальних програм страхування фінансових ризиків, прояву індивідуальних підходів [18, с. 287].

Для корпоративних клієнтів Інтернет зазвичай використовується для котирувань, коли пропонуються стандартні страхові продукти. Тобто, наприклад, із страхування депозитних вкладень можна заздалегідь визначити вартість поліса залежно від величини депозиту, ставки за депозитом та деяких інших параметрів. Після того, як потенційний клієнт дізнався, скільки буде коштувати страхування його фінансових ризиків, він формує запит і відсилає на сайт обраної страхової компанії.

При страхуванні упущеної (недоотриманої) вигоди діє практично така сама схема. Дані, необхідні для індивідуального визначення умов страхування, подано у формі запиту на розрахунок умов. Одним із найбільш затребуваних корпоративними клієнтами продуктів, який можна придбати через Інтернет, є страхування кредитних та інвестиційних ризиків. Клієнт може вибрати програму, що включає кілька варіантів страхування. Цей вид страхування має великий попит, адже він зручний і необхідний, є додатковою формою захисту підприємства [45, с. 221].

У США на сайті електронної комерції www.theinsuranceXchange.com компанії можуть замовити поліс бізнес-страхування за схемою зворотного аукціону. Це значно спрощує процес придбання страховки для компанії. Після

того, як ризик-менеджери компанії отримують інформацію про запропоновані страхові продукти, визначають потрібні їм види страхування та підраховують суму премій, проводиться зворотний аукціон, в якому беруть участь провідні національні страховики з рейтингом не нижче «А», які бажають отримати право страхувати дану компанію.

Досліджуючи особливості страхування фінансових ризиків в європейських країнах, зазначимо, що, на наш погляд, страховий ринок Німеччини варто охарактеризувати як ринок із динамічним розвитком. Прибутковість в сфері страхового обслуговування у фізичних осіб вища, аніж у юридичних осіб. В Німеччині страховий ринок поділений між приватним сектором, у якому надаються страхові послуги, і системою державного соціального забезпечення.

Приватний сектор, який надає страхові послуги в Німеччині, представлений наступними видами страховиків:

- акціонерні страхові товариства, що є власністю самих акціонерів;
- взаємне страхування;
- страхові корпорації на державній основі.

Найважливіший фактор у розвитку ринку страхових послуг – це федеративний устрій Німеччини. Більшість страхових компаній розв'язують питання щодо укладення нових й раніше діючих договорів страхування через страхових агентів, що працюють на основі контракту із страховою компанією. Найбільшим джерелом для залучення клієнтури служить робота страхових брокерів, які незалежні. Вони обслуговують різні страхові компанії. У роботі брокерів на широкій основі представлено продаж страхових полісів, яка здійснюється безпосередньо із офісів страхових компаній [47, с. 919].

В Німеччині дуже зарегульована страхова справа. На даний час діє закон про державний страховий нагляд, випущений у 1984 році із подальшими змінами, які були внесені у грудні 1986 року, а також у жовтні 1990 року. Цей закон містить основні правові норми, якими регулюються страхові відносини [66, с. 11].

Страхова система у Франції займає проміжне положення між континентальною й британською моделями. Ці моделі застосовують власні способи регулювання страхових агентів. В Німеччині державна участь у їх контролі зводиться до мінімуму. У Франції посередниками є агенти, якими здійснюється діяльність в рамках закону, а контроль за ними здійснюють самі страховики. 20% усіх договорів, що укладаються брокерами, знаходяться під контролем саморегульованих організацій, а не органів страхового нагляду.

Страховий ринок Великобританії порівняно з ринками США і Німеччини входить до трійки провідних страхових ринків світу. Страховий ринок Великобританії упродовж багатьох років базується у Лондоні, обслуговує фінансові потоки багатьох фірм, країн. Лондонський міжнародний страховий бізнес має свій авторитет, що спирається на потенціал багатьох фахівців в сфері страхування, широку, високорозвинену інфраструктуру ринку, а найголовнішою є присутність знаменитої страхової корпорації у Великобританії під назвою «Ллойд». Ця корпорація була заснована у 1688 році.

У свою чергу, страховий бізнес у Америці відрізняється великим розмахом. Страхові компанії Сполучених Штатів Америки контролюють майже 50% усього страхового ринку найрозвиненіших країн світу. Кожен штат в США має власне страхове законодавство й свій регулюючий нагляд. Що стосується федерального закону про страхування, то у Америці його немає, а також немає і федерального органу із перевірки всієї страхової діяльності. Товариства взаємного страхування й акціонерні товариства - це два типи страхових компаній в США. Не існує фірм на державній основі. Як фізичні, так і юридичні особи мають право придбати акції акціонерних товариств. З точки зору історії, у Америці страхові компанії були лише фірмами взаємного страхування. В кожного штату є свої певні вимоги, які вони можуть висувати. До них відносяться мінімальний рівень капіталу, різноманітні види пропонованого страхування, ревізія страхових фірм, загальне регулювання страхової діяльності за рахунок видачі ліцензій страхових фірм, їх агентам, брокерам. Саме в США страхування не потрапляє під антимонопольне законодавство, тому вона єдина.

Аналізом діяльності усіх страховиків Америки займаються 3 найбільші консалтингові компанії: Е.М. Бест, Муді С, Стандарт і Пурс. Ці компанії займаються аналізом стану страхових компаній й кожного кварталу створюють звіти по їх роботі, і щокварталу видають каталоги щодо їх роботи. Е.М. Бест, Муді С., Стандарт і Пурс публікують офіційні рейтинги страхових фірм США, аби показати їх надійність для клієнтів, усі дані їх платоспроможності. Існують спеціальні сфери для аналізу діяльності інших страхових фірм. Його здійснюють окремі компанії, зокрема - брокерські. Основними аспектами, за допомогою яких здійснюється такий аналіз, є запобігання втрат, безпека. Тому при формуванні пакету страхових послуг страхові компанії купують ці звіти, щоб знати ситуацію та американському страховому ринку та розробити шляхи підвищення конкурентоспроможності порівняно з іншими гравцями ринку [2, с. 219].

Хоча кожна країна володіє своїми особливостями страхового ринку, останнім часом вони мають спільне у розвитку просування страхових послуг та формування їх асортименту. Ключовими моментами визначено:

1. Глобальний страховий ринок переживає перетворення на «цифрові» бізнес-моделі.
2. Через збільшення уваги до персоналізованих премій й покриття страховики використовують Інтернет, сучасну аналітику з метою розроблення більш детальних індивідуальних профілів ризику.
3. Співпраця традиційних страхових компаній призвела до появи нових моделей і потоків доходів, підвищення прибутковості й зниження операційних витрат [66, с. 11].

Загалом особливостями страхової діяльності зарубіжних страхових компаній та страхування фінансових ризиків визначено наступні:

1. Нові моделі, персоналізовані продукти.

Цифрова економіка актуалізує продукти страхування, орієнтовані на користування, на вимогу «усе в одному». Клієнти віддають перевагу персоналізованим страховим покриттям. На сьогоднішній день понад 80% премій, зібраних страховиками, витрачається на маркетинг й просування

страхових продуктів. Цифрові моделі зробили посередників в ланцюжку вартості страхування застарілими. Гнучкі варіанти покриття, мікрострахування й однорангові страхування стали життєздатними варіантами в довгостроковій перспективі. Перестраховики віддають перевагу безпосередньо цифровим брендам.

Програми страхування фінансових ризиків по-новому вибудовують відносини страхувальника й страховика. Інтерфейси прикладного програмування (API) дають змогу створювати пропозиції, орієнтовані на розуміння, адже вони інтегрують дані з різних джерел. Поглиблене розуміння поведінки клієнтів призвело до точніших оцінок ризику, персоналізованих премій й цінності на стійкій основі для кращого досвіду клієнтів й лояльності до бренду.

2. AI & Автоматизація для швидшого врахування вимог страхувальників.

Роботизована автоматизація процесів (RPA) й AI займають центральний етап в страхуванні фінансових ризиків, керуючись новішими каналами даних, кращими можливостями обробки даних. Наприклад, бізнес-модель компанії «InsurTech Lemonade» у якості основних елементів використовує AI й поведінкову економіку. Незважаючи на те, що AI усуває брокерів і діловодство, його поведінкові економічні можливості мінімізують шахрайство - це призводить до скорочення часу, зусиль й витрат страховика.

Інша фірма «InsurTech Tyche» розробила модель правдоподібних вимог під час андеррайтингу задля точного визначення ризиків й досягнення більш високої прибутковості. Боти стають мейнстрімом для автоматизації обслуговування клієнтів й управління претензіями для швидшого та персоналізованішого обслуговування клієнтів. Наприклад, віртуальний помічник американського автострахувальника відповідає на запити клієнтів з політики і платежів. Автоматизований страховий агент SPIXII взаємодіє із клієнтами через мобільний додаток й інші платформи обміну повідомленнями, щоб допомогти в придбанні правильних полісів. AI й автоматизація здійснюють значний вплив на результати

бізнесу, оптимізацію витрат, операційну ефективність, конкурентоспроможність ринку і нові бізнес-моделі.

3. Розширена аналітика й активність.

Премії стають надзвичайно персоналізованими за рахунок нових джерел даних з підтримкою технологій, таких як Інтернет, мобільні додатки InsurTech й засоби зносу. Оскільки ринок підключених пристроїв готовий сильно зростати протягом наступних 5 років, страховики майна і нещасних випадків (P&C) можуть отримувати у режимі реального часу точні дані про вплив збитків окремих споживачів. Це допомагає їм активно реагувати на своєчасні й високо персоналізовані втручання [81].

Єдиним прикладом є партнерство європейської страхової компанії із компанією «Panasonic». Датчики Panasonic надають мобільні сповіщення страховик та його клієнтам задля швидкого й поінформованого пом'якшення проблем. Техніка безпілотників і зображень усе більше дає можливість страховикам отримувати зображення високої чіткості для віддалених і точних оцінок та аналізу майна. Кілька провідних американських автострахувальників розгорнули безпілотники задля оцінки шкоди урагану Харві. Австралійська страхова компанія змогла урегулювати 90% великих збитків за 90 днів, розмістивши безпілотники.

Окрім цього, розуміння будується на основі зв'язків набору даних задля створення більш глибокої деталізації у окремих профілях ризику й захисту страховиків від виникнення ризику, що виникає. Наприклад, страховик, що базується у Великобританії, використовує прогнозну аналітику задля моделювання складної поведінки клієнтів, досягнення більшої точності ціноутворення й значно скорочує час прийняття рішення. Американський страховик використовує телематичні пристрої задля надання водіям зворотного зв'язку у режимі реального часу для заохочення безпечного водіння. Це допомогло клієнтам заощадити до 40% на страхових внесках. Розширена аналітика направлена на динамічне сегментування користувачів й потреб, моделювання поведінки та визначення винятків, коригування цін на політику,

оптимізації бізнес-стратегій і визначення нових можливостей зростання. Шкала додатково включена за допомогою автоматизації, AI й машинного навчання для перетворення страховиків на активних менеджерів із ризику.

4. Партнерство.

Страховики демонструють значне зростання в сферах автомобільного страхування, страхування особистої власності, фінансових ризиків та кіберстрахування. Таке зростання стимулює традиційних страховиків придбати технологічні можливості чи налагодити партнерство з компаніями. Зі збільшенням попиту на інноваційні товари й послуги це співробітництво стає критичним імперативом в діяльності страховиків.

Переважно традиційні страховики отримують користь від швидших результатів при створенні технологічної культури, а компанії - доступ до великої бази клієнтів, фінансування та досвіду у галузі. Це призведе до появи нових моделей й потоків доходів для підвищення прибутковості та зниження операційних витрат [15, с. 14].

5. «Мейнстримінг Blockchain».

Необхідність значного обсягу даних про клієнтів, які обробляються у режимі реального часу різними страховими компаніями, вимагає легкої і безпечної передачі даних між організаціями і їх зацікавленими сторонами. Технологія Blockchain забезпечує перевагу безпечного управління даними через багато інтерфейсів та зацікавлених сторін без втрати цілісності - від управління ідентифікацією й андеррайтингом до обробки претензій, управління шахрайством і надійної доступності даних, технологія пропонує зниження операційних витрат. Децентралізовані автономні організації (DAO) і розумні контракти - це додаткові переваги, що пропонує блокчейн в управлінні політикою надання послуг зі страхування фінансових ризиків. Більше 38 страхових й перестраховувальних компаній взяли участь в ініціативі під назвою ВЗі щодо вивчення заявок на блокчейн у страхуванні [81].

Проаналізовані тенденції свідчать про те, що для страхової галузі у сегменті страхування фінансових ризиків можна створити нову вартість, що

коштує мільярди доларів. Головним є розуміння, як і коли використовувати цей потенціал за допомогою існуючих та нових технологій.

3.2. Шляхи підвищення ефективності страхування фінансових ризиків

Нині в українських підприємств є досить велика потреба у страхуванні фінансових (підприємницьких) ризиків, тобто ризиків, пов'язаних із процесом отримання доходу чи прибутку. Однак існує думка, що наскільки страхуванням фінансових ризиків на тлі світової фінансової кризи починають цікавитися потенційні страхувальники, настільки ж нецікавою вона робиться для страховиків, оскільки в таких умовах фінансові ризики стають практично некерованими і можуть принести страховим компаніям великі збитки.

Нині на вітчизняному ринку страхування фінансових ризиків мало страхується довгострокових ризиків. Інші економічно розвинені країни Європи практикують корпоративне страхування фінансових ризиків як ефективний інструмент утримання достатнього рівня ліквідності підприємств, який є обов'язковим пунктом фінансової стратегії. З метою активізації діяльності НАСК «Оранта» корпоративного сектора на ринку страхування фінансових ризиків необхідно, перш за все, внести зміни до страхового законодавства і вжити заходів, спрямованих на підвищення довіри до страховиків та збільшення цінності страхування фінансових ризиків серед керівників підприємств.

Потрібне впровадження нових та розширення існуючих податкових пільг та субсидій, створення гарантійного фонду, обов'язкове використання спеціалізованого депозитарію для підвищення контролю за активами страхувальників. Окрім вищевказаних заходів, для розвитку ринку страхування фінансових ризиків в цілому необхідним є підвищення фінансової стійкості та платоспроможності НАСК «Оранта», створення нових страхових продуктів та послуг, удосконалення правових та організаційних засад страхування фінансових ризиків, створення та розвиток сучасної інфраструктури страхового ринку.

Таким чином, реалізація запропонованих рекомендацій допоможе НАСК «Оранта» брати ширшу участь у страхуванні фінансових ризиків підприємницької діяльності та звільнити державу від необхідності відкладати бюджетні кошти на покриття великих зобов'язань, пов'язаних із ризиками підприємств з державною участю. Світ стає дедалі ризикованішим, тому очевидно, що раціональний підхід до цивілізованого ведення бізнесу полягає не в тому, щоб заощаджувати на страховій премії, а в тому, щоб мінімізувати ризики (компенсувати збитки), які можуть значно впливати на економіку підприємства, ніж витрати на сплату страхових внесків.

На сьогоднішній день для споживачів страхових послуг немає чіткого уявлення про те, в якій формі має здійснюватися даний вид страхування. У страхуванні основною проблемою є безсистемне ухвалення нормативних правових актів, які декларують обов'язковість страхування, що призвело до існуючих проблем у галузі. На сьогоднішній день немає єдиного підходу у визначенні розміру можливих збитків та вартості відновлення майна після його пошкодження. Також немає статистики, яка була б доступна всім користувачам, і це не дозволяє точно оцінювати максимально можливі збитки та середні збитки, що впливають на бюджетне планування, соціальну політику та розвиток економіки.

Детальна розробка плану заходів, спрямованих на оптимізацію процесу врегулювання всіх можливих збитків, передбачає проведення комплексної діагностики всіх складових компонентів. Використання зарубіжного досвіду у страхуванні фінансових ризиків в практиці НАСК «Оранта», тобто діагностик шляхом порівняння власного досвіду з найкращим із тих, які використовують на даний момент інші страхові компанії, має стати найбільш поширеним методом оцінки поточного стану процесу врегулювання в страховій компанії.

Для поширення передового досвіду врегулювання збитків на українському страховому ринку загалом та у процесі страхування фінансових ризиків в практиці НАСК «Оранта» зокрема з метою збереження клієнтів, скорочення

адміністративних витрат необхідно враховувати вплив процесу врегулювання на такі важливі фінансові показники діяльності страхової компанії, як:

- зміна резервів андеррайтерських фінансових показників збитків;
- достатність розміру страхових тарифів за результатами порівняння фактичної збитковості за аналізований період з прогнозованою;
- обсяг нарахованої страхової премії за рахунок повноти поновлення договорів, за якими відбулися страхові випадки.

Оскільки страхування фінансових ризиків є галуззю підприємницького страхування, воно вважається важливим компонентом функціонування нинішньої економіки й водночас важливою ознакою прогресу у фінансових відносинах. Нестача сформованої страхової інфраструктури підвищує кількість банкрутств, зменшує безпеку господарських зв'язків, мотивацію до інвестицій та тягне за собою інші негативні результати, що уповільнюють фінансовий розвиток.

У сучасній практиці НАСК «Оранта» процес страхування фінансових ризиків тісно взаємопов'язаний із загальним управлінням активами та пасивами підприємств та охоплює всю сукупність дій, спрямованих на усунення або принаймні зменшення підприємницького ризику. Наразі страхування підприємницьких ризиків недостатньо широко поширене, як, наприклад, страхування автотранспорту, майна, відповідальності тощо. Проте закордонний досвід показує, що цей вид страхування економічно вигідний і найближчим часом має стати нормальною фінансовою практикою підприємств.

До причин незадовільного стану справ на ринку страхових послуг у сегменті страхування фінансових ризиків відносять також низьку платоспроможність суб'єктів господарювання та населення. Ймовірно, що ця причина є однією з головних недоліків системи страхування фінансових ризиків у НАСК «Оранта». Проблема низької активності підприємців у страхуванні фінансових ризиків пов'язана з низьким рівнем доходів, що змушує їх витратити гроші насамперед на здійснення виробничої діяльності.

Недостатній рівень страхової культури та недовіра підприємців до інституту страхування фінансових ризиків також вважається однією з проблем НАСК «Оранта», і для цього є певні підстави. Інформація про діяльність страхових компаній продовжує залишатися вкрай обмеженою та недостатньою – так, на офіційному сайті компанії опубліковано річну звітність, проте майже відсутня інформація щодо виплачених страхових премій за видами страхування, а також відсутні тарифи та страхування фінансових ризиків (клієнт залишає на сайті заявку і в телефонному режимі отримує потрібну інформацію).

Потенційні клієнти в умовах відсутності повної інформації, а також рейтингових компаній практично не мають змоги отримати своєчасну інформацію про страхові компанії. Закритість ринку не сприяє підвищенню довіри та зацікавленості підприємств у страхуванні фінансових ризиків. Зазначені причини поряд з обмеженими можливостями НАСК «Оранта» та необхідністю вдосконалення законодавчої та нормативної бази перешкоджають більш динамічному розвитку ринку.

Зберігаються питання, пов'язані з оподаткуванням страховиків та страхувальників. Функціональні можливості вітчизняної страхової індустрії поки що не можна порівняти з відповідними показниками розвинутих країн. Для удосконалення системи страхування фінансових ризиків у НАСК «Оранта» необхідне виконання наступним вимог:

1. Однією з головних проблем є формальне виконання вимог законодавства банками, що, своєю чергою, проявляється у тому, що деякі банки продовжують так чи інакше нав'язувати позичальникам послуги своїх дочірніх страхових компаній або беруть ризики зі страхування на себе, але страхують їх у своїх дочірніх компаніях. Результатом такої діяльності є той факт, що значний сегмент ринку страхування фінансових ризиків, як і раніше, залишається недоступним для неафілійованих страховиків.

Вирішенням цієї проблеми може стати жорсткіший контроль виконання вимог законодавства та запровадження єдиної акредитації страхових компаній при банках, до яких позичальники матимуть рівний доступ.

2. Іншою не менш важливою проблемою є низький рівень обізнаності позичальників про вільний вибір страховика. У позичальників, власне, відсутня зацікавленість у виборі найвигідніших умов страхування, і вони приймають умови страхування, запропоновані банками за умовчанням. Через війну ціноутворення над ринком банко-страхування стає негнучким, а позичальники не пред'являють реального попиту на послуги страхових компаній. Вирішенням цієї проблеми може стати ширша просвітницька робота у засобах масової інформації, закріплення обов'язків кредитних менеджерів інформувати позичальників про їх права та рекламування страховими компаніями своїх послуг.

3. Відсутність єдиних правил акредитації страхових компаній при банках – цей факт віднесено до третьої проблеми, вирішення якої необхідне для розвитку реальної конкуренції на ринку страхування фінансових ризиків. Внаслідок відсутності таких правил на ринок можуть отримати доступ страховики, які не мають високого рівня надійності. З'являється також загроза демпінгу, що, зрештою, може призвести до зростання ризику неплатежів.

Рішенням може стати розробка єдиних критеріїв акредитації страховиків при банках та повсюдне їх запровадження чи використання рейтингів фінансової надійності як інструменту акредитації. Критеріями, які б послужили інструментом для акредитації, можуть бути:

- достатність страхових резервів;
- достатній обсяг ліквідних активів;
- стабільний фінансовий стан компанії;
- розвинена мережа філій;
- надійний перестраховальний захист;
- організаційна готовність ведення бізнесу.

На сьогоднішній день лідируючу позицію в Україні при страхуванні підприємницьких ризиків займають великі універсальні страхові компанії зі значними економічними можливостями. Підприємці, які зважилися на бізнес, не усвідомлюють потреби страхування. Недостатнє формування національного

страхового ринку і навіть сумнів до інституту страхування зумовлюють наявність необхідних законодавчих передумов і стимулів. Ризики, яким піддаються підприємці, переважно величезні, відповідно до цього, масштаби страхових премій високі, що часто перевершують економічні можливості підприємців. У зв'язку з цим більшість керівників підприємств не ризикують передавати власні ризики до страхових компаній.

Кількісна оцінка ризиків кожного підприємця представниками НАСК «Оранта» надто дороговартісна, через що суттєво підвищується ціна страхових послуг, і це не вигідно для підприємців, які у сучасних умовах, особливо внаслідок пандемії, мають значні економічні проблеми. В основному у НАСК «Оранта» страхується лише великий бізнес. Тому для страхової компанії необхідні результативні управлінські та фінансові методи активізації надання страхових послуг у сегменті страхування фінансових ризиків. З метою широкого розвитку страхування фінансових ризиків слід удосконалити страхове законодавство, запровадити податкові пільги та субсидії, вживати заходи щодо вдосконалення інформативності страхувальників, націлених до збільшення довіри до страхових компаній. Слід досліджувати західний досвід щодо страхування фінансових ризиків з метою надання цікавих та адекватних страхових послуг суб'єктам підприємництва.

З метою покращання страхування фінансових ризиків ми пропонуємо НАСК «Оранта» вжити наступних заходів:

1. Надання на офіційному сайті більш докладної інформації про особливості страхування фінансових ризиків та вартість.
2. Розробляти індивідуальні пакети страхових послуг конкретно до умов кожного клієнта.
3. Оприлюднювати дані щодо виплати страхових премій за договорами страхування фінансових ризиків на вимогу корпоративних клієнтів.
4. Співпраця з провідними банками з питань страхування кредитних та депозитних ризиків корпоративних банківських клієнтів.

5. Реклама послуг зі страхування фінансових ризиків в Інтернеті та спеціалізованих виданнях для підприємців.

6. Впровадження нових послуг зі страхування фінансових ризиків з урахуванням досвіду провідних зарубіжних страхових компаній.

7. Постійний та ґрунтовний моніторинг економічної ситуації в країні та діяльності підприємств з метою прогнозування найбільш ймовірних фінансових ризиків, страхування яких буде користуватись великим попитом.

На нашу думку, ці заходи дозволять «НАСК «Оранта» збільшити кількість клієнтів, які страхуватимуть фінансові ризики та покращити показники своєї діяльності на ринку страхових послуг України.

Висновки до розділу 3

Згідно проведеного дослідження, зазначено, що суттєві зміни, що впливають на майбутню економічну ситуацію в Європі, а також прогнози щодо уповільненого зростання та посилення вимог регулюючих органів змушують провідні страхові компанії переглянути свої організаційні структури, асортимент послуг та програми розвитку. Європейські компанії із загального страхування та перестрахування зіткнулися із проблемою зростання страхових виплат, а також виникнення ризиків страхових портфелів. Як свідчить закордонна практика, інтернет-страхування починає активно впроваджуватися на ринку корпоративного страхування стосовно фінансових ризиків. Для страхової галузі у сегменті страхування фінансових ризиків можна створити нову вартість, що буде коштувати мільярди доларів. Головним є розуміння того, як та коли варто використовувати цей потенціал, а також існуючі й нові технології.

Також зроблено висновок, що для розвитку ринку страхування фінансових ризиків в цілому необхідним є підвищення фінансової стійкості та платоспроможності НАСК «Оранта», створення нових страхових продуктів та послуг, удосконалення правових та організаційних засад страхування фінансових ризиків, створення та розвиток сучасної інфраструктури страхового

ринку. Використання зарубіжного досвіду у страхуванні фінансових ризиків в практиці НАСК «Оранта», тобто діагностик шляхом порівняння власного досвіду з найкращим із тих, які використовують на даний момент інші страхові компанії, має стати найбільш поширеним методом оцінки поточного стану процесу врегулювання в страховій компанії. Також для страхової компанії необхідні результативні управлінські та фінансові методи активізації надання страхових послуг у сегменті страхування фінансових ризиків.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного аналізу зроблено наступні висновки та узагальнення:

1. Розглянуто сутність та джерела виникнення фінансових ризиків та зазначено, що поняття фінансового ризику у широкому сенсі слова означає можливість виникнення несприятливих наслідків у вигляді втрати доходу й капіталу в ситуації невизначеності у ході господарської діяльності. В останні роки ступінь впливу фінансових ризиків на фінансові показники підприємств збільшується, і причиною цього є швидка мінливість кон'юнктури фінансового ринку, поява нових форм фінансових відносин та інші фактори. На нашу думку, фінансовий ризик є ймовірністю настання несприятливих наслідків у формі зменшення капіталу чи майбутніх доходів підприємств в умовах прийняття одного із альтернативних варіантів рішення у процесі здійснення підприємницької діяльності підприємств.

2. Наведено види фінансових ризиків та зроблено висновок, що основні фінансові ризики – інфляційний ризик й дефляційний; валютний; ризик ліквідності; кредитний ризик (ризик банкрутства, біржовий та селективний ризики); ризик упущеної вигоди; процентний ризик та ризик прямих фінансових втрат. З метою зниження ризикових подій у фінансовій сфері необхідним є ефективне управління, що досягається за рахунок детальної оцінки ризиків. Задля того, аби знизити ризики, їх потрібно оцінити чи виміряти. Для зниження фінансових ризиків необхідне здійснення управлінських дій кардинального характеру, що допомагають запобігти збиткам.

3. Розкрито теоретичні засади страхування фінансових ризиків та зазначено, що одним із інструментів забезпечення збереження вкладень у ліквідні активи є страхування фінансових ризиків, яке передбачає захист від ризиків неотримання доходу, виникнення додаткових витрат унаслідок порушення термінів інвестиційного проекту. Страхування фінансових ризиків є процедурою, за допомогою якої страхові компанії захищають майнові інтереси

страхувальників у разі настання певних випадків, які становлять загрозу для їх інтересів.

4. Надано загальну організаційно-фінансову характеристику НАСК «Оранта» та зроблено висновок, що НАСК «Оранта» - страхова компанія, яка надає наступні послуги зі страхування: автострахування (КАСКО; електронна автоцивілка; зелена картка), страхування здоров'я внаслідок настання нещасного випадку, страхування туристичних поїздок, страхування майна та страхування для юридичних осіб (страхування підприємницьких ризиків; медичне страхування для працівників підприємства; страхування фінансових ризиків та ін.). Було відзначено, що позитивним є відновлення прибутковості діяльності страхової компанії у 2019-2020 рр., отже, можна стверджувати, що зросла ефективність управління діяльністю компанії на ринку страхових послуг України. При цьому величина страхових премій компанії зростала упродовж досліджуваного періоду, і подібну динаміку мали страхові виплати, а також виплати, отримані від перестраховальників.

5. Проведено дослідження системи страхування фінансових ризиків страхової компанії та зазначено, що система страхування фінансових ризиків НАСК «Оранта» передбачає можливість добровільного та обов'язкового їх страхування. Автострахування – найбільш поширений вид страхування як в діяльності НАСК «Оранта», так і загалом на ринку страхових послуг України. В структурі чистих страхових виплат найбільшу частку займають також виплати за договорами автострахування, адже ці страхові випадки настають значно частіше за інші. Отже, страхування підприємницьких ризиків (та, відповідно, фінансових ризиків) не є основним видом страхових послуг компанії.

6. Здійснено виявлення основних проблем системи страхування фінансових ризиків НАСК «Оранта» та зроблено висновок, що найбільша частка чистих страхових премій та чистих страхових виплат за договорами страхування підприємницьких ризиків припадає на страхування майна. Страхування майна – це найбільша група ризиків, за якими страхувальниками виплачуються страхові премії. Вибір моделі управління страховим портфелем в залежності від переваги

тієї чи іншої форми страхування забезпечує фінансову стійкість страхової компанії. Одним із недоліків системи страхування фінансових ризиків у НАСК «Оранта» є відсутність можливостей страхування ризиків проектного фінансування. Завдання й проблеми, які стоять перед НАСК «Оранта» у сегменті страхування фінансових ризиків, пов'язані із урегулюванням страхових збитків, можна вирішити лише на основі найсучасніших методів побудови бізнес-процесів разом з системним прогнозним моделюванням процесів врегулювання збитків і їх постійним аналізом.

7. Досліджено можливості використання українськими страховиками зарубіжного досвіду страхування фінансових ризиків та зазначено, що суттєві зміни, що впливають на майбутню економічну ситуацію в Європі, а також прогнози щодо уповільненого зростання та посилення вимог регулюючих органів змушують провідні страхові компанії переглянути свої організаційні структури, асортимент послуг та програми розвитку. Європейські компанії із загального страхування та перестрахування зіткнулися із проблемою зростання страхових виплат, а також виникнення ризиків страхових портфелів. Як свідчить закордонна практика, інтернет-страхування починає активно впроваджуватися на ринку корпоративного страхування стосовно фінансових ризиків. Для страхової галузі у сегменті страхування фінансових ризиків можна створити нову вартість, що буде коштувати мільярди доларів. Головним є розуміння того, як та коли варто використовувати цей потенціал, а також існуючі й нові технології.

8. Наведено шляхи підвищення ефективності страхування фінансових ризиків та зроблено висновок, що для розвитку ринку страхування фінансових ризиків в цілому необхідним є підвищення фінансової стійкості та платоспроможності НАСК «Оранта», створення нових страхових продуктів та послуг, удосконалення правових та організаційних засад страхування фінансових ризиків, створення та розвиток сучасної інфраструктури страхового ринку. Використання зарубіжного досвіду у страхуванні фінансових ризиків в практиці НАСК «Оранта», тобто діагностик шляхом порівняння власного

досвіду з найкращим із тих, які використовують на даний момент інші страхові компанії, має стати найбільш поширеним методом оцінки поточного стану процесу врегулювання в страховій компанії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алиев Б.Х., Вагабова Э.С., Кадиева Р.А. Специфика организации страхового маркетинга в условиях кризиса. *Финансы и кредит*. 2011. № 23 (455). С. 2227.
2. Алиев Б.Х., Основы страхования: Учебник. М.: Юнити-Дана, 2014. 503 с.
3. Алиев Б.Х., Ю.М. Махдиева Основы страхования: ученик. М.: Юнити-Дана, 2014. 503 с.
4. Аликаева М.В., Налчаджи Т.А. К вопросу о применении страхового маркетинга на рынке страховых услуг. *Научные известия*. 2016. № 1(2). С. 11-15.
5. Біла Д. В. Регулювання діяльності страхових компаній в Європейському Союзі *Бізнес Інформ*. 2018. № 4. С. 33-39.
6. Бланк И.А. Управление финансовыми ресурсами. М.: Омега-Л, 2011. 768 с.
7. Близнюк О.П., Іванюта О.М. Ринок фінансових послуг: навч. посібник для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування галузі знань 07 Управління та адміністрування / О.П. Близнюк, О.М. Іванюта. Х.: ХДУХТ, 2017. 255 с.
8. Бондаренко А.Ф., Моїсеєнко М.А., Таранченко А.Д. Стан та перспективи розвитку страхового маркетингу в Україні. *Страхова справа*. 2016. Випуск 12. С. 423-427.
9. Бублик Є. О. Структурно-функціональна деформація фінансового сектора в економіці України *Економіка і прогнозування*. 2018. № 2. С. 48-61.
10. Василенко Л., Тринчук В. Історико-економічні передумови виникнення страхового маркетингу. *Фінансова газета*. 2001. № 19. С. 8-10.
11. Вдовин М.Л., Данилюк Л.Г., Лелик Л.І., Березяк І.М., Мельник О.М. Моделі і методи оцінювання економічних ризиків у різних функціональних сферах бізнесу: монографія. Львів: Вид-во ННВК «АТБ», 2015. 248 с.

12. Внукова Н.М., Ачкасова С.А., Скорик І.В. Адаптація вимог Solvency II до умов функціонування страхового ринку України. *Фінанси України*. 2013. № 9. 2013. С. 76-82.

13. Войнова Є. І. Ринок страхових послуг України і його позиціонування серед провідних страхових ринків світу *Світ фінансів*. 2018. Вип. 1. С. 104-116. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svitfin_2018_1_11.

14. Войнова Є. І. Світовий ринок страхових та фінансових послуг: структурні зрушення та конкурентоспроможність країн : монографія; Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова. Одеса : ОЛДІ ПЛЮС, 2018. 549 с.

15. Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України: сутність, тенденції та шляхи розвитку: автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.00.08. К.: Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. 2010. 33 с.

16. Гожий О., Кобилінський І., Лугінець Д. Підхід до оцінювання ризиків у задачах планування. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Комп'ютерні науки та інформаційні технології*. 2014. № 800. С. 98–105.

17. Головій Ю. А. Аналіз наявних методів оцінювання ризиків у страхуванні *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2018. Вип. 32. С. 70-74.

18. Громова А.Є., Яковенко К.А. Особливості страхування фінансових ризиків в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 5(57). С. 285-288.

19. Громова А. Є. Особливості страхування фінансових ризиків в Україні *Молодий вчений*. 2018. № 5(1). С. 285-288.

20. Долгошея Н.О. Страхування в запитаннях та відповідях: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 318 с.

21. Домбровська С.О. Вплив фінансового ризику на систему управління фінансовими ресурсами підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2016. № 2(61). С. 184-193.

22. Євчук М., Варинович І. Ринок страхування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Молодий вчений*. 2020. № 2. С. 23-27.

23. Єгоров П.В., Лактіонова О.А. Проектне фінансування: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. Донецьк: «Цифрова типографія», 2013. 152 с.
24. Журавка О.С. Проблемні аспекти страхування фінансових ризиків в Україні. URL: https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/K_F/Zhuravka_1.pdf.
25. Засядюк І.І. Сучасний стан та перспективи розвитку світового ринку страхових послуг. *Волинь*. 2017. С. 4.
26. Зубченко І. Особливості державного регулювання світового страхового ринку. *Міжнародна економіка*. 2017. № 12. С. 4-9.
27. Каспрук А. Ю. Страховий ринок України: проблеми та шляхи їх подолання *Молодий вчений*. 2019. № 12(2). С. 424-428..
28. Клапків Л.М., Клапків Ю.М., Свірський В.С. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній: теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління: монографія. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2020. 171 с.
29. Клименко В.В., Акімова Л.М., Докієнко Л.М. Фінансовий ринок: навч. посіб. за ред. Павлова В. І. К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 358 с.
30. Ковальова О. М. Порівняльна характеристика сутності процесів хеджування та страхування фінансових ризиків в Україні *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 28. С. 183-186.
31. Кононенко Г. І. Механізм страхування ризиків фінансово–інноваційної діяльності інтегрованих структур бізнесу *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. № 9. С. 37-45..
32. Коцюрба О. Ю. Страховий ринок України: сучасний стан та проблеми розвитку *Центральноукраїнський науковий вісник . Економічні науки*. 2020. Вип. 5. С. 284-291. .
33. Кравченко Т. Д. Напрями розвитку страхування банківських ризиків в Україні *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. Вип. 3(2). С. 73-78.

34. Кузьмінець Т.Г., Перегняк Ю.А. Управління фінансовими ризиками підприємства в умовах ринкової економіки. *Молодий вчений*. 2017. № 12(52). С. 677-680.
35. Куліна Г. М. Світовий ринок страхових послуг в умовах зміни парадигми глобального економічного розвитку *Світ фінансів*. 2017. Вип. 3. С. 48-59.
36. Левчук В.М. Ринок страхування в Україні та світі: аналітичний огляд і перспективи розвитку. *Науковий вісник РДГУ*. 2020. Вип. 7(35). С. 26-31.
37. Луценко І. В. Страхування підприємницьких ризиків *Економіка. Фінанси. Право*. 2020.- № 4(1). С. 24-26..
38. Ляхович Л.А. Аналіз ризиків інвестиційних проектів підприємств. *Інноваційна економіка*. 2015. № 2(57). С. 216-220.
39. Матвеев В. В. Страховий ринок України: сучасний стан та перспективи розвитку *Молодий вчений*. 2018. № 2(2). С. 727-731.
40. Мельничук Н. Ю. Страховий ринок України: стан та перспективи розвитку *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2020. № 1-2. С. 81-90.
41. Мишарин Ю.В. Стратегирование в инновационной деятельности. *Фундаментальные исследования*. 2013. № 11-5. С. 1007-1011.
42. Науменкова С., Гавриш Л. Особливості та інструменти проектного фінансування в Україні. *Фінансова-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. Збірник наукових праць. 2013. Вип. 32. С. 174-182.
43. Нікольчук Ю. М. Страховий ринок України: сучасні реалії та перспективи розвитку *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 6(1). С. 142-146.
44. Ніщик Т.В. Фінансові ризики та способи управління ними. *Фінансовий ринок*. 2018. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=3217>.
45. Орлик О.В. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства та його основні складові. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2015. Вип. 2 (19). 232 с.

46. Основні фінансові показники діяльності СК «Оранта». Офіційний сайт. URL: <https://oranta.ua/public/finance/>.
47. Павлова О. М. Фінансові ризики: страхування та управління ними. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 5. С. 917-922.
48. Панченко О. Понятійно-категоріальні засади страхування фінансових ризиків *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 2. С. 236-244.
49. Пахомова І. Г. Оцінка ринку страхування кредитних ризиків в Україні *Ефективна економіка*. 2017. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_6_17.
50. Петрушка О. В. Європейські моделі соціального страхування професійних ризиків: досвід для України *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 33. С. 198-202.
51. Письменна Т. В. Страхування фінансових ризиків суб'єкта господарювання: від теорії до практики *Економічний аналіз*. 2017. Т. 27, № 3. С. 151-158.
52. Пожар Є.П. Аналіз фінансових ризиків та методи їх нейтралізації. *Гроші, фінанси і кредит*. 2020. Вип. 43. С. 387-391.
53. Полєжаєва С. М. Особливості страхування ризиків при споживчому кредитуванні *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 16. С. 146-150.
54. Проскура В.Ф., Білак Р.Г. Методологічні підходи до управління ризиками. *Економіка і суспільство*. МДУ. 2017. № 9. С. 599-605.
55. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text>.
56. Пурій Г. М. Страховий ринок України: сучасний стан та проблеми розвитку *Ефективна економіка*. 2018. № 10. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_10_45.
57. Ротова Т. Регулювання ринку страхових послуг в Україні *Товари і ринки. Сер. Екон. науки*. 2018. № 1. С. 121-134

58. Рудь І. Ю. Страховий ринок України: аналіз та перспективи розвитку *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 23(2). С. 87-91.

59. Соломатіна Т. В. Страхування як інструмент хеджування ризиків втрати фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств *Ефективна економіка*. 2020. № 4. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_4_55.

60. Страхові послуги: підручник. У 2 ч. Ч. 1 [Базилевич В.Д., Пікус Р.В., Приказюк Н.В. та ін.]; За ред. В.Д. Базилевича. К.: Логос, 2014. 496 с.

61. Степанюк Е. Становление страхового рынка Украины: изменения и тенденции. *Украина Бизнес-Ревю*. 2019. № 5-6. С. 1-3.

62. Страховой маркетинг: учебное пособие в схемах, таблицах, комментариях для студентов высших учебных заведений, обучающихся по образовательно-квалификационным уровням «специалист», «магистр» отрасли знаний 0305 - «Экономика и предпринимательство» по специальности 7.03050801, 8.03050801 «Финансы и кредит». Днепропетровск: Днепропетровская государственная финансовая академия, 2014. 249 с.

63. Танчак Я. А. Проблематичні аспекти розвитку страхування фінансових ризиків підприємства *Проблеми економіки*. 2019. № 4. С. 193-199.

64. Фінансовий ринок : навч. посіб. для студентів ВНЗ / С. С. Арутюнян, Р. Р. Арутюнян, Н. І. Астахова, В. Г. Баранова, П. В. Бондаренко, Г. О. Величко, О. М. Гончаренко, Л. В. Добриніна, О. О. Захаренко, М. І. Іоргачова, О. М. Ковальова, К. В. Красільнікова, Є. О. Кулікова, І. С. Лапіна, О. С. Світлична, Н. М. Сташкевич; ред.: С. С. Арутюнян; Одес. нац. екон. ун-т. Київ : Гуляєва В.М., 2018. 481 с.

65. Фориншурер страхование. URL: <https://forinsurer.com/stat>.

66. Фурман В.М. Особливості становлення та розвитку ринку страхових послуг в Україні та світі. *Економічний форум*. 2016. № 4. С. 8-12.

67. Харитоненко В.Д. Система регулювання діяльності страховиків на світовому ринку страхових послуг. *Економічні науки*. 2021. № 1. С. 17-21.

68. Хасанов Т.О. Історія становлення та розвитку страхування у світі. *Політологія*. 2014. № 12. С. 7-12.
69. Худолій Л. М. Місце ринку особового страхування в ринковій системі і його сегментація *Вісн. Харків. нац. техн. ун-ту сіл. госп-ва ім. П. Василенка*. 2018. Вип. 191. С. 92-98.
70. Чеберкус Д. Перспективи проектного фінансування наукової і науково-технічної діяльності в Україні. *Наука та інновації*. 2013. № 3. С. 73–83.
71. Шевцова О. Й. Страховий ринок: управлінські та регуляторні аспекти стійкості і фінансової безпеки *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2017. Т. 22, Вип. 9. С. 115-118.
72. Шірінян Л. В. Проникнення страховиків з іноземним капіталом на страховий ринок України *Економіка і прогнозування*. 2018. № 2. С. 76-90.
73. Школьник І.О. Міжнародні фінансові конгломерати на страховому ринку України. *Фінанси України*. 2013. С. 110-121.
74. Шолойко А.С. Страховий захист виробництва продукції рослинництва від природно-кліматичних ризиків: монографія / А.С. Шолойко. К.: ННЦ ІАЕ, 2011. 210 с.
75. Шолойко А.С. Тенденції розвитку страхового ринку: вітчизняний та світовий аспекти. *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2014. № 156. С. 60-65.
76. Юхименко В. М. Страховий ринок України в контексті впровадження вимог Solvency II *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 12(2). С. 190-193.
77. Яценко В. Страхування фінансових ризиків: теоретичні аспекти. *Маркетинг у страхуванні*. 2018. № 11. С. 49-56.
78. Abozovik V. Strategy and risk management of case companies. *School of Business and Culture Innovative Business Services*. 2017. 34 p.
79. e-Insurance Policies. URL: http://www.policyholder.gov.in/eInsurance_Policies.aspx.

80. The problems of the life insurance industry in third world countries. URL:
https://www.actuaries.org/IACA/Colloquia/Sydney1976/Vol_1/Souza.pdf.

81. Top 5 Trends in the Insurance Industry. URL:
<https://www.wns.com/insights/articles/articledetail/590/top-5-trends-in-the-insurance-industry>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Підприємство: **ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА СТРАХОВА КОМПАНІЯ
"ОРАНТА"**

Територія: **Україна, м. Київ**

Організаційно-правова форма господарювання: **Публічне акціонерне товариство**

Вид економічної діяльності: **Інші види страхування, крім
страхування життя**

Середня кількість працівників: **1 329**

Адреса, телефон: **02081 м. Київ, вул. Золотий ланка, 7-Д, 517-58-01, 517-58-89**

Співенця виміру: **тис. грн. без десятичного знака**

Складово (зробити позначку "у" у відповідній колонці):

за національними (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік, місяць, число):

2019.02.27

за ЄДРПОУ: 00934186

за КОАТУУ: 8035100000

за КОПФГ: 234

за КНЕД: 85.12

у

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2018 року

Актив	Форми № 1	Код за ДКУД		18010001
	Код реєстрації	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	8 148	8 836	
первісна вартість	1001	38 982	41 881	
накопичена амортизація	1002	(30 834)	(33 045)	
Нематеріальні капітальні інвестиції	1005	721	1 405	
Основи засоби	1010	183 335	177 806	
первісна вартість	1011	636 620	1 277 956	
знос	1012	(453 285)	(1 100 150)	
Інвестиційна нерухомість	1015	29 442	27 409	
Первісна вартість інвестиційної нерухоomości	1016	29 442	27 409	
Знос інвестиційної нерухоomości	1017	-	-	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-	
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	56 477	47 474	
інші фінансові інвестиції	1035	11 566	33	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	1 654	131	
Відстрочені податки на активи	1045	-	-	
Гудвіл	1050	-	-	
Відстрочені амортизаційні витрати	1060	35 738	47 818	
Залишок капіталу у централізованих страхових резервних фондах	1065	88 574	172 902	
Інші необоротні активи	1090	1	1	
Усього за розділом I	1095	415 686	483 839	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	3 624	4 023	
Виробничі запаси	1101	3 624	4 023	
Незавершене виробництво	1102	-	-	
Готова продукція	1103	-	-	
Товари	1104	-	-	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість	1115	-	-	
Векселі одержані	1120	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	19 469	19 031	
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130	3 013	3 057	
з бюджетом	1135	39	37	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахування доходів	1140	1 279	2 338	
Дебіторська заборгованість за розрахунками зі зменшення розрахунків	1145	-	-	
Інші поточна дебіторська заборгованість	1155	5 189	6 653	
Поточні фінансові інвестиції	1160	151 612	173 660	
Гроші та їх еквіваленти	1165	46 226	17 376	
готівка	1166	1	-	
рахунки в банках	1167	46 225	17 375	
Витрати майбутніх періодів	1170	323	868	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	29 853	72 259	
у тому числі в:				
резервах довгострокових тобів'язань	1181	-	-	
резервах збитків або резервах наслідкових витрат	1182	20 223	63 626	
резервах незароблених премій	1183	9 631	8 633	
інших страхових резервах	1184	-	-	
Інші оборотні активи	1190	142	139	
Усього за розділом II	1195	261 669	299 794	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуттів	1200	-	-	
Баланс	1300	677 355	783 633	

Позначка	Код радян	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (статутний) капітал	1400	159 000	159 000
Капітал у дооцінках	1405	204 299	200 628
Додатковий капітал	1410	45	45
Емисійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (накопичений збиток)	1420	(131 551)	(153 891)
Резервний капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	18 714	22 967
Усього за розділом I	1495	290 507	228 747
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	6 324	6 359
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	6 324	6 359
Цільові фінансування	1525	-	-
Бюджетна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	358 264	476 463
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	348	348
резерв збитків або резерв надержаної виплат	1532	140 811	202 284
резерв незароблених премій	1533	217 105	273 831
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Проговірений фонд	1540	-	-
Резерв на виплату шток-пету	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	364 588	482 822
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі виписані	1605	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	5 922	7 679
розрахунками з бюджетом	1620	5 757	6 880
у тому числі з податку на прибуток	1621	4 844	5 751
розрахунками з працівниками	1625	696	850
розрахунками з оплати праці	1630	3 724	4 391
Поточна кредиторська зборгованість за операційними авансами	1635	5 670	6 883
Поточна кредиторська зборгованість за розрахунками з утриманням	1640	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за внутрішніми розрахунками	1645	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за страховою діяльністю	1650	29 214	32 067
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	12	18
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	11 265	12 794
Усього за розділом III	1695	62 260	72 064
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами майбутні	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	677 355	783 633

Голова Правління

Головний бухгалтер

Грищенко В.М.

Захарченко Л.С.

Додаток Б

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "НАЦІОНАЛЬНА
АКЦІОНЕРНА СТРАХОВА КОМПАНІЯ "ОРАНТА"

Дата (рік, місяць, число) 2019.02.27
за ЄДРПОУ 00034186

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 12 місяців 2018 року

Форма N 2 Код за ДКУД 18010003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
Чисті зароблені страхові премії	2010	671 940	513 804
Премії підвищені, валова сума	2011	776 791	610 415
Премії, передані у перестраховування	2012	47 127	46 693
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	56 726	45 828
Зміна частки перестраховників у резерві незароблених премій	2014	(998)	(4 090)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(95 875)	(91 836)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(249 104)	(180 416)
Валовий : прибуток	2090	326 961	241 552
збиток	2095	-	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	1
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	(18 069)	(1 564)
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	(61 473)	1 267
Зміна частки перестраховників в інших страхових резервах	2112	43 404	(2 831)
Інші операційні доходи	2120	52 022	58 108
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Адміністративні витрати	2130	(120 804)	(96 923)
Витрати на збут	2150	(212 253)	(153 926)
Інші операційні витрати	2180	(62 269)	(48 560)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрат від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	-	-
збиток	2195	(34 412)	(1 312)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	23 473	18 644
Інші доходи	2240	3 816	1 969
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	-	-
Витрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(3 765)	(5 506)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	-	13 795
збиток	2295	(10 888)	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(21 106)	(18 396)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	-	-
збиток	2355	(31 994)	(4 601)

ІІ СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Довідка (уцінка) необоротних активів	2400	11 367	(5 262)
Довідка (уцінка) фінансових інструментів	2405	25	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	11 392	(5 262)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	1 158	(915)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	10 234	(4 347)
Сукупний дохід (сума рядків 2350,2355 та 2460)	2465	(21 760)	(8 948)

ІІІ. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	21 736	20 598
Витрати на оплату праці	2505	127 098	116 454
Відрахування на соціальні заходи	2510	27 249	24 972
Амортизація	2515	9 271	9 043
Інші операційні витрати	2520	591 440	417 124
Разом	2550	776 794	588 191

ІV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИВУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	132 500 000	132 500 000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	132 500 000	132 500 000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(0,24)	(0,03)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	(0,24)	(0,03)
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Голова Правління

Головний бухгалтер

Грищенко В.М.

Захарченко Л.С.

(стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової"

КОДИ

Дата (рік, місяць, число) **2020.02.23**

Підприємство **ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА СТРАХОВА КОМПАНІЯ
"ОРАНТА"**

за ЄДРПОУ **00034186**

Територія **Україна, м. Київ**

за КОАТУУ **8036300000**

Організаційно-правова форма господарювання **Публічне акціонерне товариство**

за КОПФГ **234**

Вид економічної діяльності **Інші види страхування, крім
страхування життя**

за КВЕД **65.12**

Середня кількість працівників **2 993**

Адреса, телефон: **02081 м.Київ, вул. Здобуницька, 7-Д, 537-58-01, 537-58-09**

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знаку

Складено (зробити позначку "✓" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2019 року

Актив	Форма № 1 Код рядка	Код за ДКУД	
		На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	8 836	10 938
первісна вартість	1001	41 881	45 052
накопичена амортизація	1002	(33 045)	(34 114)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 405	690
Осередні засоби	1010	177 806	153 767
первісна вартість	1011	1 277 956	1 333 635
знос	1012	(1 100 150)	(1 179 868)
Інвестиційна нерухомість	1015	27 409	24 643
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	27 409	24 643
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	12	16
інші фінансові інвестиції	1035	47 498	47 496
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	133	109
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиторські витрати	1060	47 838	55 024
Залишок коштів у централізованих страхових резервах фондів	1065	172 902	213 814
Інші необоротні активи	1090	1	1
Усього за розділом I	1095	483 840	506 498
II. Оборотні активи			
Залиси	1100	4 030	4 653
Виробничі залиси	1101	4 030	4 653
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити порестрахованим	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	19 030	21 911
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за віданими авансами	1130	3 057	4 313
з бюджетом	1135	117	66
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	2 576	4 048
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6 677	2 460
Поточні фінансові інвестиції	1160	173 600	159 349
Гроші та їх еквіваленти	1165	17 776	17 998
готівка	1166	-	-
рахунки в банках	1167	17 776	17 998
Витрати майбутніх періодів	1170	868	237
Частка перестрахованих у страхових резервах	1180	72 259	61 504
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах майбутніх виплат	1182	63 626	48 518
резервах незароблених премій	1183	8 633	12 986
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	139	149
Усього за розділом II	1195	300 129	276 688
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	783 969	783 186

Поясн.	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	159 000	159 000
Капітал у дооцінках	1405	200 628	184 716
Додатковий капітал	1410	43	43
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1413	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(153 542)	(145 671)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	22 967	21 267
Усього за розділом I	1495	229 098	219 357
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені пенсійні зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	6 359	7 772
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	6 359	7 772
Цільове фінансування	1525	-	-
Благотворна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	476 463	498 067
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	348	347
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	202 284	179 534
резерв несплачених премій	1533	273 831	318 186
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	482 822	505 839
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	7 819	5 483
розрахунками з бюджетом	1620	6 865	7 713
у тому числі з податку на прибуток	1621	5 761	6 779
розрахунками зі страхування	1625	851	830
розрахунками з оплати праці	1630	4 391	4 093
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	6 885	7 379
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	32 512	29 961
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	18	11
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	12 708	2 520
Усього за розділом III	1695	72 049	57 990
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	783 969	783 186

Голова Правління

Грищенко В.М.

Головний бухгалтер

Захарченко Л.С.

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА СТРАХОВА КОМПАНІЯ "ОРАНТА"	Дата (рік, місяць, число)	2020.02.25
	за ЄДРПОУ	00034186
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)		
за 12 місяців 2019 року		
Форма N 2	Код за ДКУД	18010003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
Чисті зароблені страхові премії	2010	806 401	671 938
Премії підписані, валова сума	2011	913 873	776 789
Премії, передані у перестрахування	2012	67 470	47 127
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	44 355	56 726
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	4 353	(998)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(118 350)	(95 832)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(303 441)	(248 949)
Валовий : прибуток	2090	384 610	327 157
збиток	2095	-	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	1	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	7 642	(18 069)
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	22 750	(61 473)
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	(15 108)	43 404
Інші операційні доходи	2120	89 775	52 022
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Адміністративні витрати	2130	(125 384)	(120 868)
Витрати на збут	2150	(246 025)	(212 301)
Інші операційні витрати	2180	(66 904)	(62 270)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрат від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	43 715	-
збиток	2195	-	(34 329)
Дохід від участі в капіталі	2200	3	1
Інші фінансові доходи	2220	37 498	23 712
Інші доходи	2240	1 929	3 816
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	-	-
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(54 290)	(3 765)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	28 855	-
збиток	2295	-	(10 565)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(28 614)	(21 106)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	241	-
збиток	2355	-	(31 671)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	(12 311)	11 366
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	(1)	25
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(12 312)	11 391
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(2 330)	1 158
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(9 982)	10 233
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(9 741)	(21 438)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	23 295	21 762
Витрати на оплату праці	2505	152 243	127 098
Відрахування на соціальні заходи	2510	33 090	27 249
Амортизація	2515	10 851	9 271
Інші операційні витрати	2520	663 728	591 329
Разом	2550	883 207	776 709

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	132 500 000	132 500 000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	132 500 000	132 500 000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	(0,24)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	(0,24)
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Голова Правління

Головний бухгалтер

Грищенко В.М.

Захарченко Л.С.

Додаток Д

Підприємство **ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА СТРАХОВА КОМПАНІЯ
"ОРАНТА"**

Територія **Україна, м. Київ**

Організаційно-правова форма господарювання **Публічне акціонерне товариство**

Вид економічної діяльності **Інші види страхування, крім
страхування життя**

Середня кількість працівників **2 609**

Адреса, телефон: **02081 м.Київ, вул. Золотулівська, 7-Д, 537-58-01, 537-58-09**

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік, місяць, число) **2021.02.25**

за ЄДРПОУ **00034186**

за КОАТУУ **8036300000**

за КОПФГ **234**

за КВЕД **65.12**

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2020 року

Актив		Форма N 1	Код за ДКУД	18010001
	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	10 938	9 604	
первісна вартість	1001	45 052	47 170	
накопичена амортизація	1002	(34 114)	(37 566)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	690	2 362	
Основні засоби	1010	153 767	167 084	
первісна вартість	1011	1 333 635	1 502 098	
знос	1012	(1 179 868)	(1 335 014)	
Інвестиційна нерухомість	1015	24 643	26 500	
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	24 643	26 500	
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-	
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	16	16	
інші фінансові інвестиції	1035	47 496	58 280	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	109	87	
Відстрочені податкові активи	1045	-	-	
Гудвіл	1050	-	-	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	55 024	60 178	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	213 814	268 003	
Інші необоротні активи	1090	1	1	
Усього за розділом I	1095	506 498	592 115	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	4 653	4 137	
Виробничі запаси	1101	4 653	4 137	
Незавершене виробництво	1102	-	-	
Готова продукція	1103	-	-	
Товари	1104	-	-	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Депозити перестрахування	1115	-	-	
Векселі одержані	1120	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	21 911	20 197	
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130	4 307	4 525	
з бюджетом	1135	86	161	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	4 048	2 546	
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 460	3 572	
Поточні фінансові інвестиції	1160	159 349	215 651	
Гроші та їх еквіваленти	1165	17 998	23 209	
готівка	1166	-	-	
рахунки в банках	1167	17 998	23 209	
Витрати майбутніх періодів	1170	237	338	
Частка перестрахування у страхових резервах	1180	61 504	61 045	
у тому числі в:				
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	48 518	50 506	
резервах незароблених премій	1183	12 986	10 539	
інших страхових резервах	1184	-	-	
Інші оборотні активи	1190	149	162	
Усього за розділом II	1195	276 702	335 543	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	783 200	927 658	

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	159 000	159 000
Капітал у дооцінках	1405	184 716	196 962
Додатковий капітал	1410	45	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(145 832)	(91 748)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Видучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	21 267	22 629
Усього за розділом I	1495	219 196	286 843
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	498 067	581 035
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	347	346
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	179 534	233 845
резерв незароблених премій	1533	318 186	346 844
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	498 067	581 035
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	5 682	3 057
розрахунками з бюджетом	1620	7 711	6 837
у тому числі з податку на прибуток	1621	6 779	6 580
розрахунками зі страхування	1625	830	926
розрахунками з оплати праці	1630	4 093	4 683
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	7 379	9 180
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	29 939	21 891
Поточні забезпечення	1660	7 772	9 401
Доходи майбутніх періодів	1665	11	22
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2 520	3 783
Усього за розділом III	1695	65 937	59 780
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	783 200	927 658

Голова Правління

Міхневич Р.В.

Головний бухгалтер

Захарченко Л.С.

Додаток Ж

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "НАЦІОНАЛЬНА
АКЦІОНЕРНА СТРАХОВА КОМПАНІЯ "ОРАНТА"

Дата (рік,місяць, число) 2021.02.25
за ЄДРПОУ 00034186

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 12 місяців 2020 року

Форма N 2 Код за ДКУД 18010003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
Чисті зароблені страхові премії	2010	875 340	806 401
Премії підписані, валова сума	2011	958 164	913 873
Премії, передані у перестрахування	2012	51 719	67 470
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	28 658	44 355
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	(2 447)	4 353
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(129 837)	(118 354)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(333 152)	(303 441)
Валовий : прибуток	2090	412 351	384 606
збиток	2095	-	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	1	1
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	(52 323)	7 642
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	(54 311)	22 750
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	1 988	(15 108)
Інші операційні доходи	2120	90 771	89 774
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Адміністративні витрати	2130	(111 015)	(125 533)
Витрати на збут	2150	(256 384)	(246 057)
Інші операційні витрати	2180	(57 943)	(66 904)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрат від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	25 458	43 529
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	3
Інші фінансові доходи	2220	40 151	37 498
Інші доходи	2240	13 301	1 929
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	-	-
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(7 043)	(54 290)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	71 867	28 669
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(26 026)	(28 614)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	45 841	55
збиток	2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	25 778	(12 311)
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	6	(1)
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	25 784	(12 312)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	3 933	(2 330)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	21 851	(9 982)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	67 692	(9 927)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	19 171	23 304
Витрати на оплату праці	2505	148 119	152 243
Відрахування на соціальні заходи	2510	32 221	33 090
Амортизація	2515	11 522	10 851
Інші операційні витрати	2520	783 588	663 904
Разом	2550	994 621	883 392

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	132 500 000	132 500 000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	132 500 000	132 500 000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,35	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,35	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Голова Правління

Міхневич Р.В.

Головний бухгалтер

Захарченко Л.С.

